

Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa Suomessa: Päiväkodissa olevan lapsen huoltajien näkökulma

Gulizar Dogan & Zeynel Dogan

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa Suomessa: Päiväkodissa olevan lapsen huoltajien näkökulma

Gulizar Dogan, Zeynel Dogan
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2025

Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa Suomessa: Päiväkodissa olevan lapsen huoltajien näkökulma

Vuosi

2025

Sivumäärä

65

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella varhaiskasvatuksen merkitystä maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa Suomessa. Opinnäytetyössä keskitytään erityisesti siihen, miten varhaiskasvatus tukee huoltajien osallisuutta ja kulttuurista sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Helsingin kaupungin Päiväkoti Soittajan kanssa, ja sen tulokset voivat hyödyttää varhaiskasvatuksen ammattilaisia, päätöksentekijöitä ja monikulttuuristen perheiden kanssa työskenteleviä tahoja.

Opinnäytetyö perustuu Friedrich Heckmannin kotoutumismalliin, jossa kotoutuminen jaetaan neljään ulottuvuuteen: rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen. Opinnäytetyössä keskitytään erityisesti kulttuuriseen, vuorovaikutukselliseen ja identifioivaan kotoutumiseen. Työ pohjautuu myös aiempaan kotoutumista käsittelevään kirjallisuuteen sekä varhaiskasvatuksen roolia tarkasteleviin lähteisiin.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista lähestymistapaa, ja aineisto kerättiin haastatteluilla. Opinnäytetyöhön osallistui kuusi maahanmuuttajataustaista huoltajaa, joiden lapset ovat varhaiskasvatuksessa. Haastatteluaineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla, jossa aineisto luokiteltiin Heckmannin kotoutumismallin mukaisesti.

Tulokset osoittavat, että varhaiskasvatuksella on keskeinen rooli maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa. Päiväkoti tukee perheiden kielitaidon kehitystä ja auttaa heitä ymmärtämään suomalaisia kasvatustapoja ja arjen käytäntöjä. Varhaiskasvatuksen henkilökunta toimii perheiden tukena kulttuuristen erojen ylittämässä ja vahvistaa huoltajien osallisuutta suomalaiseen yhteiskuntaan. Lisäksi päiväkodit tarjoavat sosiaalisia kontakteja muihin huoltajiin, mikä edistää yhteisöllisyyttä ja tukiverkoston muodostumista.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että varhaiskasvatus ei ainoastaan tue lasten oppimista ja kehitystä, vaan myös vahvistaa huoltajien kotoutumista ja osallisuutta yhteiskuntaan. Kehittämisehdotuksina varhaiskasvatuksen henkilöstölle suositellaan lisää koulutusta monikulttuurisuudesta ja kotouttavasta työstä sekä resurssien lisäämistä tulkkaukspalveluihin ja perheiden osallistumista tukeviin toimenpiteisiin.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kotoutuminen, maahanmuuttaja.

Gulizar Dogan, Zeynel Dogan

The Significance of Early Childhood Education in the Integration of Immigrant Families in Finland: The Perspective of Parents with Children in Daycare

Year	2025	Pages	65
------	------	-------	----

The aim of this thesis is to examine the significance of early childhood education in the integration process of immigrant families in Finland. The study focuses particularly on how early childhood education supports parental involvement and cultural adaptation to Finnish society. This thesis was conducted in collaboration with the City of Helsinki's Päiväkoti Soittaja daycare, and its findings may benefit early childhood education professionals, policymakers, and those working with multicultural families.

The thesis is based on Friedrich Heckmann's integration model, which divides integration into four dimensions: structural, cultural, interactive, and identificational integration. This study focuses particularly on cultural, interactive, and identificational integration. The work also draws on previous research on integration as well as literature examining the role of early childhood education.

A qualitative research approach was applied, and data was collected through interviews. Six immigrant-background parents whose children attend early childhood education participated in the study. The interview data was analyzed using content analysis, in which the data was categorized according to Heckmann's integration model.

The results indicate that early childhood education plays a key role in the integration of immigrant families. Daycare supports the development of families' language skills and helps them understand Finnish parenting practices and everyday routines. Early childhood education staff serve as a bridge in overcoming cultural differences and strengthening parental involvement in Finnish society. Furthermore, daycare centers provide social connections with other parents, which fosters a sense of community and the formation of support networks.

As a conclusion, early childhood education not only supports children's learning and development but also strengthens the integration and participation of parents in society. As a development recommendation, it is suggested that early childhood education staff receive more training on multiculturalism and integrative work, and that additional resources be allocated for interpretation services and initiatives supporting parental participation.

Keywords: early childhood education, integration, immigrant.

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Maahanmuuton määrittely ja tilastollinen tarkastelu.....	8
2.1	Maailmanlaajuinen muuttoliike ja sen vaikutukset Euroopassa	8
2.2	Maahanmuuttajista, ulkomaalaistaustaisista ja vieraskielisistä	9
2.3	Maahanmuutto tämän opinnäytetyön yhteydessä	10
3	Kotoutumisen eri ulottuvuudet ja yhteiskunnallinen osallisuus	11
3.1	Kotoutuminen.....	11
3.2	Kotoutumisen moninaisuus Heckmannin neljän ulottuvuuden mukaan.....	12
3.2.1	Rakenteellinen kotoutuminen	12
3.2.2	Kulttuurinen kotoutuminen	13
3.2.3	Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen	13
3.2.4	Identifioiva kotoutuminen.....	14
3.3	Kotouttamistyön laajuus ja paikallinen vastuu	15
4	Varhaiskasvatuksen kehittyminen ja sen merkitys kotoutumisessa	17
4.1	Varhaiskasvatus historia.....	17
4.2	Varhaiskasvatussuunnitelma	18
4.3	Varhaiskasvatuksen rooli kotoutumisessa	19
5	Aiemmat tutkimukset ja ammatilliset keskustelut	21
5.1	Aikaisemmat tutkimukset	21
5.2	Ammatillinen keskustelu	23
6	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys	24
7	Tutkimusprosessi ja menetelmä.....	25
7.1	Laadullinen tutkimus	25
7.1.1	Aineistonkeruumenetelmä	26
7.2	Haastateltavien valinta ja haastatteluprosessi	27
7.2.1	Haastateltavien valintaprosessi ja ensimmäinen yhteydenotto.....	27
7.2.2	Haastattelujen toteutus ja käytännön järjestelyt	27
7.3	Aineiston analyysi	28
8	Työelämäkumppanin rooli.....	30
9	Haastattelujen tulokset	31
9.1	Kulttuurinen kotoutuminen	31
9.2	Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen.....	33
9.3	Identifioiva kotoutuminen	34
9.4	Haastattelujen tulokset kulttuurisesta kotoutumisesta	36
9.4.1	Kielen oppiminen ja monikielisyys	36
9.4.2	Lapsen itsenäisyys ja päätöksentekoon osallistuminen	38

9.4.3	VASU-keskustelut tukemassa kasvatuksellista ymmärrystä	39
9.4.4	Suomalaiset arjen käytännöt ja perinteet	40
9.4.5	Kierrätys ja säästäväisyyskulttuuri	42
9.5	Haastattelutulokset vuorovaikutuksellisesta kotoutumisesta	43
9.5.1	Päivittäinen vuorovaikutus päiväkodin henkilökunnan kanssa	43
9.5.2	Sosiaaliset suhteet muiden hoitajien kanssa	44
9.5.3	Päiväkodin tapahtumiin osallistuminen	45
9.5.4	Lasten ystävyyssuhteet ja niiden vaikutus perheen kotoutumiseen	45
9.6	Identifioiva Kotoutuminen	45
9.6.1	Oman kulttuurin ja identiteetin säilyttäminen	46
9.6.2	Päiväkodin monikulttuurinen ilmapiiri	46
9.6.3	Uskonnolliset käytännöt ja niiden huomioiminen	47
9.6.4	Kuuluminen suomalaiseen yhteiskuntaan	47
10	Tutkielman luotettavuus ja eettiset näkökulmat	48
11	Johtopäätökset	50
12	Pohdinta	53
	Lähteet	55
	Taulukot	57
	Liitteet	58

1 Johdanto

Maahanmuutto vaikuttaa yhteiskuntaan monilla eri tasoilla, erityisesti koulutuksessa, työmarkkinoilla ja palvelujärjestelmissä. Suomessa maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen on ollut keskeinen tavoite niin politiikassa kuin käytännön toiminnassa. Varhaiskasvatus on yksi merkittävimmistä instituutioista, joka tukee maahanmuuttajaperheiden kotoutumista. Se ei ainoastaan tue lasten kielellistä ja kulttuurista kehitystä, vaan toimii myös huoltajille tärkeänä kontaktipintana suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tämä opinnäytetyö keskittyy selvittämään, miten varhaiskasvatus voi edistää maahanmuuttajaperheiden kotoutumista. Aiheen valintaan ovat vaikuttaneet ajankohtaiset yhteiskunnalliset haasteet, kuten muuttoliikkeen kasvu Suomessa. Maahanmuuttajien määrän kasvu korostaa kotoutumisen merkitystä, ja varhaiskasvatus tarjoaa keskeisen väylän suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on analysoida varhaiskasvatuksen merkitystä huoltajien näkökulmasta ja selvittää, miten se edistää heidän osallisuuttaan ja kotoutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Opinnäytetyössä yhdistetään teoreettinen viitekehys ja empiirinen aineisto. Teoreettisessa osiossa tarkastellaan kotoutumisen käsitettä ja varhaiskasvatuksen roolia kotoutumisprosessissa.

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena, ja aineisto kerätään puolistrukturoidulla haastatteluilla kuusi maahanmuuttajataustaisen huoltajan kanssa. Haastattelujen avulla pyritään selvittämään, millä tavoin varhaiskasvatus tukee huoltajien ja heidän perheensä kotoutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kotoutuminen-termiä käytetään tässä opinnäytetyössä ensisijaisena käsitteenä, sillä se viittaa Suomessa kaksisuuntaiseen prosessiin, jossa sekä maahanmuuttajat että yhteiskunta sopeutuvat toisiinsa. Termi on virallinen ja sitä käytetään lainsäädännössä (kotouttamislaki 1386/2010), mikä tekee siitä olennaisen käsitteen varhaiskasvatuksen kotoutumistyön tarkastelussa.

Kotoutuminen on monitasoinen prosessi, joka ulottuu kielellisistä ja kulttuurisista ulottuvuuksista rakenteellisiin ja vuorovaikutuksellisiin tekijöihin (Heckmann 2006; Saukkonen 2020). Opinnäytetyössä tarkastellaan erityisesti, miten varhaiskasvatus voi tukea kotoutumisen eri osa-alueita, kuten huoltajien osallisuutta ja kulttuurisen ymmärryksen lisäämistä. Lisäksi opinnäytetyössä tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja huoltajien välistä yhteistyötä sekä sen merkitystä kotoutumisprosessissa.

Tämän opinnäytetyön kirjoittamisprosessin aikana molemmat kirjoittajat tarvitsivat tukea suomen kielen akateemisessa ilmaisussa. Tätä tukea saatiin hyödyntämällä Laurea-ammatti-korkeakoulun tarjoamaa ONTBOTTI-tekoälyohjelmaa, joka on erityisesti opinnäytetyötä tekeville opiskelijoille suunnattu chatbot. ONTBOTTI tarjoaa tukea rakenteen suunnitteluun, menetelmien valintaan ja kirjoitusprosessin eri vaiheisiin.

Tekoälyavusteinen kirjoitusprosessi toi meille merkittävää helpotusta, sillä ONTBOTTI auttoi ilmaisun sujuvoittamisessa, tekstin jäsentelyssä ja rakenteen selkeyttämisessä. Sen avulla voitiin varmistaa, että teksti on systemaattinen ja helposti ymmärrettävä. Lisäksi ONTBOTTI tarjosi tukea englanninkielisten haastattelujen ja lähdeaineistojen kääntämisessä, mikä helpotti aineiston analysointia ja opinnäytetyön toteuttamista. Vaikka ONTBOTTI tuki prosessia, kaikki sisällölliset päätökset ja tulkinnat perustuivat kirjoittajien omaan analyysiin ja lähdeaineistoon.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lisätä ymmärrystä varhaiskasvatuksen roolista maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa. Työ tarjoaa hyödyllistä tietoa varhaiskasvatuksen ammatillisille sekä laajemmin sosiaalipolitiikan ja monikulttuurisuuden kehittämiseen. Opinnäytetyö analysoi nykytilannetta ja tuo esiin uusia näkökulmia huoltajien ja heidän perheensä kotoutumisen tukemisesta varhaiskasvatuksen kautta.

2 Maahanmuuton määrittely ja tilastollinen tarkastelu

Tässä luvussa keskitymme maahanmuuton käsitteelliseen määrittelyyn ja tilastolliseen tarkasteluun. Ensiksi käsittelemme kansainvälisen muuttoliikkeen kehitystä ja sen vaikutuksia Euroopassa, erityisesti maahanmuuttajien määrän kasvua ja sen yhteiskunnallisia seurauksia. Sen jälkeen tarkastelemme Suomen maahanmuuttajatilastoja ja sitä, miten eri maahanmuuttajaryhmät luokitellaan ja tilastoidaan Suomessa. Lisäksi analysoimme maahanmuuttajien, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten käsitteiden merkitystä ja eroja sekä niiden vaikutusta tutkimukseen ja politiikkatoimiin. Lopuksi määrittelemme, keitä pidämme maahanmuuttajina tässä opinnäytetyössä ja miten tämä rajaus vaikuttaa tutkimuksemme tarkasteluun.

2.1 Maailmanlaajuinen muuttoliike ja sen vaikutukset Euroopassa

Yhdistyneiden kansakuntien tuoreimpien arvioiden mukaan maailmassa on noin 281 miljoonaa kansainvälistä siirtolaista, mikä vastaa 3,6 prosenttia koko maailman väestöstä. Konfliktit, väkivalta, poliittinen ja taloudellinen epävakaus sekä ilmastonmuutoksen ja muiden katastrofien vaikutukset ovat kuitenkin lisänneet merkittävästi niiden ihmisten määrää, jotka joutuvat siirtymään joko omassa maassaan tai sen ulkopuolella. Vuonna 2022 maailmassa oli yhteensä 117 miljoonaa siirtymään joutunutta ihmistä, joista 71,2 miljoonaa oli siirtynyt oman maansa sisällä. Turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi huomattavasti, 4,1 miljoonasta vuonna 2020 5,4

miljoonaa vuonna 2022, mikä edustaa yli 30 prosentin kasvua. (International Organization for Migration 2024, 6.)

Vuoden 2023 alussa Euroopan unionin jäsenvaltioissa asui yhteensä 27,3 miljoonaa kolmansien maiden kansalaista, mikä vastaa 6,1 prosenttia EU:n väestöstä. Tämä luku kasvoi 3,5 miljoonalla edellisvuoteen verrattuna, mikä osoittaa maahanmuuton lisääntyvän merkityksen Euroopassa. Näiden tilastojen valossa on selvää, että maahanmuutolla on suuri vaikutus sekä väestörakenteeseen että yhteiskuntien toimintaan EU:ssa. (EC.Europa.eu, 2023.) Tilastokeskuksen (2024) mukaan Suomessa asui vuonna 2023 noin 571 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Tämä luku kuvaa Suomessa asuvia henkilöitä, joilla on ulkomailla syntynyt tausta joko omansa tai vanhempiensa syntymämaan perusteella.

Nykyajan Eurooppa on muuttumassa yhä monimuotoisemmaksi, mikä johtuu jatkuvasta maahanmuutosta ja kasvavasta kulttuurisesta moninaisuudesta. Tämä kehitys ei rajoitu vain tilastollisiin muutoksiin, vaan sillä on myös merkittäviä sosiaalisia ja poliittisia vaikutuksia. Monimuotoisuus ei kuitenkaan ilmene pelkästään väestörakenteen muutoksena, vaan se vaikuttaa myös yhteiskunnallisiin linjauksiin ja toimenpiteisiin, joilla pyritään tukemaan sekä maahanmuuttajia että vastaanottajayhteiskuntaa. Esimerkiksi maahanmuuton kasvu on lisännyt tarvetta kehittää kotoutumiseen liittyviä toimintamalleja, jotka huomioivat entistä paremmin sekä maahanmuuttajien tarpeet että yhteiskunnan valmiuden sopeutua monimuotoisuuteen. Viime vuosina monikulttuurisuutta on kuitenkin kritisoitu, ja sen sijaan on pyritty kehittämään kotoutumista edistäviä käytäntöjä, jotka ottavat huomioon sekä taloudelliset että sosiaaliset näkökulmat. (Romijn 2021, 99.)

2.2 Maahanmuuttajista, ulkomaalaistaustaisista ja vieraskielisistä

Maahanmuuttajan käsite vaikuttaa ensi silmäyksellä selkeältä: henkilö, joka on muuttanut maahan, katsotaan maahanmuuttajaksi. Kuitenkin kotouttamispolitiikassa ja julkisessa keskustelussa tällä termillä voidaan viitata erilaisiin ryhmiin asiayhteydestä riippuen. On tärkeää pysähtyä pohtimaan, kenestä tarkalleen ottaen puhutaan, kun viitataan maahanmuuttajiin. (Saukkonen 2020, 22.)

Tilastokeskuksen luokittelun mukaan ulkomaalaistaustaisiksi luokitellaan henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Tämä ryhmä jakautuu ulkomailla syntyneisiin (maahanmuuttajiin) ja Suomessa syntyneisiin (toiseen sukupolveen). Maahanmuuton toisen sukupolven edustajista voidaan käyttää myös nimitystä "ensimmäisen sukupolven suomalaiset". (Saukkonen 2020, 23-24.)

Suomessa henkilön rekisteröity äidinkieli on myös keskeinen tilastointikriteeri. Vieraskielisiksi katsotaan ne henkilöt, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame. On kuitenkin huomion-arvoista, että vieraskielisyys ja maahanmuuttajuus eivät ole synonyymeja. Monet

vieraskieliset ovat syntyneet Suomessa, eivätkä he siten ole maahanmuuttajia. Toisaalta maahanmuuttajilla ja etenkin heidän lapsillaan rekisteröity äidinkieli voi olla suomi tai ruotsi. (Saukkonen 2020, 25-26.)

Käsitteelliset erottelut ovat tärkeitä myös kansainvälisessä vertailussa. Esimerkiksi Saksassa ja Alankomaissa ulkomaalaistaustaisiksi katsotaan henkilöt, joiden vähintään toinen vanhemmista on syntynyt maan ulkopuolella. Suomessa sen sijaan ulkomaalaistaustaisuus perustuu siihen, ovatko molemmat huoltajat syntyneet ulkomailla. Tämä määritelmä helpottaa Pohjoismaiden välisiä vertailuja, sillä Ruotsi ja muut Pohjoismaat ovat omaksuneet saman luokittelun. (Saukkonen 2020, 24-26.)

Turvapaikanhakijat ja kiintiöpakolaiset muodostavat oman erityisryhmänsä maahanmuuttajien joukossa. Turvapaikanhakija, hakemuksen hyväksymisen jälkeen rekisteröidään Suomen väestötietojärjestelmään. Kiintiöpakolaiset ovat United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) hyväksymiä henkilöitä, joille myönnetään oleskelulupa kansainvälisen suojelun perusteella. (Saukkonen 2020, 26-27.)

Kun tässä opinnäytetyössä puhutaan maahanmuuttajista, tällä tarkoitetaan ensisijaisesti Suomen väestöön kuuluvia ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista käytetään lähinnä toisen sukupolven käsitettä. Suomalaistaustaista väestöä (sekä Suomessa että ulkomailla syntyneitä) kutsutaan myös kantaväestön nimikkeellä. (Saukkonen 2020, 27.)

2.3 Maahanmuutto tämän opinnäytetyön yhteydessä

Tässä opinnäytetyössä maahanmuutto käsitetään ilmiönä, joka kattaa henkilöt, jotka ovat muuttaneet Suomeen toisesta maasta ja jotka ovat edelleen kotoutumisprosessin alkuvaiheessa. Näiden henkilöiden suomen kielen taito on usein rajallinen, ja he saattavat kohdata haasteita uusien kulttuuristen ja sosiaalisten normien omaksumisessa. Tämä määritelmä keskittyy erityisesti ulkomaalaistaustaisiin henkilöihin, jotka ovat siirtyneet Suomeen ja joiden tausta on merkittävästi erilainen kantaväestöön verrattuna.

Tällainen rajausta mahdollistaa selkeämmän tarkastelun ja kohdentamisen niihin kysymyksiin ja haasteisiin, jotka liittyvät maahanmuuttajien yhteiskuntaan sopeutumiseen ja heidän osallisuutensa vahvistamiseen. Opinnäytetyössä keskitytään erityisesti aikuisiällä Suomeen muuttaneisiin henkilöihin.

3 Kotoutumisen eri ulottuvuudet ja yhteiskunnallinen osallisuus

Tässä luvussa tarkastelemme kotoutumisen eri ulottuvuuksia ja niiden vaikutuksia maahanmuuttajaperheiden sopeutumisprosessiin. Hyödynnämme Friedrich Heckmannin kotoutumismallia, joka jakaa kotoutumisen neljään ulottuvuuteen: rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen. Lisäksi käsittelemme varhaiskasvatuksen roolia näissä prosesseissa sekä sen merkitystä perheiden yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Analysoimme myös, miten kotoutumiseen vaikuttavat tekijät, kuten kielitaito, perheiden osallisuus ja yhteiskunnan tarjoamat palvelut, voivat joko edistää tai hidastaa sopeutumista. Lopuksi pohdimme, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia varhaiskasvatus tarjoaa maahanmuuttajaperheiden kotoutumiselle suomalaiseen yhteiskuntaan.

3.1 Kotoutuminen

Kotoutuminen on maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa vastaanottavan yhteiskunnan kanssa. Prosessin päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen sekä omaksuu työelämässä ja muussa yhteiskunnallisessa toiminnassa tarvittavat tiedot ja taidot. (Kotoutuminen.fi 2024.)

Kotoutuminen ja kotouttamistyö ulottuvat monille elämänalueille. Vaikka julkisessa keskustelussa ja kotoutumisen mittareissa painotetaan usein työllistymistä, kotoutuminen on monivaiheinen ja laaja-alainen prosessi, joka vaikuttaa yksilön kokemukseen ja hänen kykyynsä sopeutua uuteen ympäristöön. (International Organization for Migration 2024,6.)

Phinney kollegoineen (2000) väittää, että kulttuurinen muutos tapahtuu ihmisten julkisessa elämässä nopeammin ja näkyvämmiin kuin yksityisessä ja perhe-elämässä. Aikuisten perhevärvot ovat usein vastustuskykyisiä muutokselle, mutta lapset toimivat tärkeänä siltana tämän muutoksen siirtymisessä perheeseen. Uuden ympäristön vaikutukset heijastuvat lasten kautta perhe-elämään, ja tämä heijastus voi johtaa nopeisiin muutoksiin perhesuhteissa. Tämä korostaa lasten keskeistä roolia yhteiskunnallisessa kotoutumisessa. (Martikainen & Haikkola 2010, 47.)

Kotoutuminen nähdään usein yksinkertaistettuna prosessina, kuten työllistymisenä tai valtakulttuuriin sopeutumisena. Ajatellaan, että maahanmuuttajan kotoutuminen on onnistunut, jos hän löytää työpaikan. Kuitenkin työttömyysluvut ja rikollisuustilastot voivat kertoa syvemmistä ongelmista, kuten kulttuurisesta sopeutumattomuudesta tai kotoutumisen keskeneräisyydestä. Kotoutuminen on kuitenkin paljon laajempi ja monimutkaisempi kokonaisuus. Sen onnistuminen vaatii, että ymmärretään sen kaikkien elämän osa-alueiden laajuus ja moniulotteisuus. Maahanmuuttajalla saattaa olla edessään uudet kielet ja kulttuurit, katkenneet sosiaaliset suhteet sekä erilaiset yhteiskunnalliset pelisäännöt, jotka voivat tehdä kotoutumisesta haastavaa. (Saukkonen 2020,18.)

Yksilön kehitys tapahtuu aina tietyssä kontekstissa. Tämä konteksti on usein perhe, joka on ympäröity sosiaalisella ja sosiaalikulttuurisella ympäristöllä sekä ihmisten välisillä suhteilla. Perhe luo perustan, jonka kautta lapset ja nuoret osallistuvat ikänsä ja kulttuurinsa mukaisesti laajempiin elinpiireihin, kuten vertaisryhmiin ja yhteiskunnan instituutioihin (varhaiskasvatus ja koulutusjärjestelmä). Nämä erilaiset vuorovaikutukset ja vaikutteet ovat keskeisiä sekä yksilöllisen että yhteiskunnallisen kotoutumisen muotoutumisessa.. (Martikainen & Haikola 2010, 47.)

Kotoutuminen ei ole aina suoraviivainen prosessi, vaan siihen kuuluu sekä ylä- että alamäkiä. Hyvät kokemukset voivat nopeuttaa kotoutumista, kun taas pettymykset voivat hidastaa sitä. Lisäksi kotoutuminen ei ole kaikille samanlaista; toiset saattavat sopeutua nopeasti uuteen ympäristöön, kun taas toiset tarvitsevat enemmän tukea. (Saukkonen 2020, 18.)

3.2 Kotoutumisen moninaisuus Heckmannin neljän ulottuvuuden mukaan

Kotoutumisen tarkasteluun on kehitetty erilaisia teoreettisia malleja, joista yksi keskeisimmistä on Friedrich Heckmannin kotoutumismalli. Heckmannin malli tarjoaa kattavan näkökulman kotoutumisen eri osa-alueisiin ja jakaa sen neljään ulottuvuuteen: rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen. Nämä ulottuvuudet kuvaavat, miten maahanmuuttajat kotoutuvat yhteiskunnan eri tasoille ja millaisia tekijöitä kotoutumisessa tulee ottaa huomioon. Seuraavissa alaluvuissa tarkastellaan kutakin ulottuvuutta tarkemmin.

3.2.1 Rakenteellinen kotoutuminen

Rakenteellinen kotoutuminen viittaa maahanmuuttajan asemaan yhteiskunnan rakenteissa ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Tämä ulottuvuus kattaa työmarkkinoille pääsyn, osallistumisen koulutusjärjestelmiin ja niissä menestymisen sekä turvallisten ja tarkoituksenmukaisten asuinolojen saavuttamisen. Työelämään osallistuminen tarjoaa maahanmuuttajille taloudellista vakautta ja mahdollisuuden toimia aktiivisina ja itsenäisinä yhteiskunnan jäseninä. Lisäksi poliittinen osallisuus, kuten äänestäminen ja muu vaikuttaminen, muodostaa merkittävän osan rakenteellisesta kotoutumisesta. Fyysinen ja psyykinen hyvinvointi ovat keskeisiä, sillä ne mahdollistavat aktiivisen osallistumisen muihin elämänalueisiin. (Saukkonen 2020, 19.)

Friedrich Heckmannin määrittelemä "rakenteellinen kotoutuminen" (structural integration) käsittää maahanmuuttajien osallistumisen yhteiskunnan keskeisiin instituutioihin, kuten talouteen, työmarkkinoille, koulutusjärjestelmään, ammatilliseen koulutukseen, kansalaisuuteen ja terveydenhuoltoon. Tämä ulottuvuus määrittää maahanmuuttajien sosioekonomisen aseman ja vaikuttaa heidän elämänmahdollisuuksiinsa ja resursseihinsa. (Heckmann 2006, 15-16.)

Heckmann korostaa, että rakenteellinen kotoutuminen tarjoaa yksilöille oikeuksia ja mahdollisuuden kotoutua yhteiskunnan valtavirtaan. Esimerkkejä tästä ovat työmarkkinoille osallistuminen, koulutuksen saaminen ja kansalaisuuden hankkiminen. Lisäksi rakenteellinen kotoutuminen ei ole vain yksilöllinen prosessi, vaan se sisältää myös vastavuoroisia muutoksia yhteiskunnan institutionaalisessa rakenteessa. Tämä prosessi on oppimisen ja sopeutumisen vuorovaikutus, joka koskee niin maahanmuuttajia kuin vastaanottavaa yhteiskuntaakin. (Heckmann 2006, 17.)

3.2.2 Kulttuurinen kotoutuminen

Friedrich Heckmannin mukaan kulttuurinen kotoutuminen (cultural integration) tarkoittaa maahanmuuttajien sopeutumista vastaanottavan yhteiskunnan kulttuurisiin normeihin, arvoihin ja käytäntöihin. Tämä prosessi sisältää maahanmuuttajien kielitaidon kehittämisen, vastaanottavan yhteiskunnan kulttuuristen normien oppimisen ja näihin normeihin mukautumisen. Kielitaidon hallinta ei pelkästään helpota arjen sujuvuutta, vaan se on myös avainasemassa työelämään ja sosiaalisiin verkostoihin pääsyssä. Lisäksi kulttuuriset normit ja yhteiskunnan pelisäännöt tulee ymmärtää, jotta maahanmuuttaja pystyy välttämään kulttuurien välisiä ristiriitoja ja konflikteja. (Saukkonen 2020, 19.)

Tämä prosessi ei ole yksisuuntainen, vaan kaksisuuntainen vuorovaikutus, jossa maahanmuuttajat oppivat vastaanottavan yhteiskunnan kielen ja normit samalla, kun yhteiskunta sopeutuu maahanmuuttajien tarpeisiin ja kehittää uusia tapoja heidän kotouttamisekseen. (Heckmann 2006, 17.)

Kulttuurinen kotoutuminen ei kuitenkaan tarkoita, että maahanmuuttajien tulisi luopua lähtömaansa kulttuurisista elementeistä. Päinvastoin kaksikulttuuriset taidot ja identiteetit voivat olla arvokkaita sekä yksilöille että yhteiskunnalle. Kuitenkin matalan koulutustason maahanmuuttajille tällaisen kaksikulttuurisen osaamisen saavuttaminen voi olla haastavaa, mikä voi hidastaa kotoutumisprosessia. (Heckmann 2006, 17-18.)

3.2.3 Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen

Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää sekä maahanmuuttajilta että vastaanottavalta yhteiskunnalta aktiivista osallistumista ja sopeutumista. Friedrich Heckmannin mukaan vuorovaikutuksellinen kotoutuminen (interactive integration) tarkoittaa maahanmuuttajien hyväksyntää ja osallistumista vastaanottavan yhteiskunnan vuorovaikutusverkostoihin ja primääriryhmiin, kuten ystävyysuhteisiin, kumppanuuksiin, avioliittoihiin sekä vapaaehtoisjärjestöihin. Tämä ulottuvuus liittyy erityisesti yksityisiin suhteisiin, jotka auttavat maahanmuuttajia rakentamaan yhteyksiä uuteen yhteiskuntaan. (Heckmann 2006, 17.)

Berry (2005) korostaa akkulturaatiomallissaan, että kotoutuminen on tehokkain kotoutumisstrategia, jossa maahanmuuttaja voi säilyttää oman kulttuurinsa samalla, kun hän osallistuu aktiivisesti vastaanottavan yhteiskunnan toimintaan. Tämä strategia kuitenkin edellyttää, että vastaanottava yhteiskunta tukee moninaisuutta ja tarjoaa osallistumismahdollisuuksia. (Heckmann 2006, 17.)

Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen rakentuu sosiaalisten suhteiden ja verkostojen varaan. Yhteydet paikalliseen väestöön, muihin maahanmuuttajiin sekä yhteisön toimintoihin, kuten harrastuksiin ja vapaaehtoistyöhön, tukevat sopeutumista ja uuden ympäristön omaksumista. Sosiaalinen vuorovaikutus ei ainoastaan luo yhteenkuuluvuuden tunnetta, vaan auttaa myös maahanmuuttajaa löytämään paikkansa yhteiskunnassa. (Saukkonen 2020, 20.)

Kielen hallinta on tässä prosessissa keskeinen tekijä, sillä se mahdollistaa tehokkaan kommunikaation, viranomaisasioiden hoitamisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen (Heckmann 2006, 18). Kielen oppiminen edistää myös itsenäisyyttä arkielämässä, kuten koulunkäynnin seuraamista ja työelämään osallistumista (Kerkkänen 2020, 6). Aluksi maahanmuuttajien sosiaalinen vuorovaikutus voi rajoittua oman etnisen yhteisön sisälle, joka tarjoaa solidaarisuutta ja tukea. Kuitenkin pitkällä aikavälillä tämä voi hidastaa kontaktien syntymistä valtaväestöön ja näin ollen viivästyttää kotoutumisprosessia. (Heckmann 2006, 18.)

Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen on vastavuoroinen prosessi, jossa sekä maahanmuuttajat että vastaanottava yhteiskunta mukautuvat ja oppivat toisiltaan. Yhteiskunta voi edistää tätä prosessia esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuuksia verkostoitumiseen sekä vähentämällä syrjiviä asenteita. Tämä kaksisuuntainen sopeutuminen voi ajan myötä vähentää etnisiä raja-aitoja ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä puolestaan edistää yhteiskunnallista koheesiota. (Heckmann 2006, 19.)

3.2.4 Identifioiva kotoutuminen

Identifioiva kotoutuminen (identificational integration) liittyy siihen, miten maahanmuuttaja kokee itsensä osana uutta yhteiskuntaa. Tämä ulottuvuus kehittyy usein rinnakkain muiden kotoutumisen osa-alueiden kanssa, kuten kulttuurisen ja rakenteellisen kotoutumisen. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa yhteenkuuluvuuden tunteen ja kokee olevansa täysivaltainen jäsen yhteiskunnassa. Tämä tarkoittaa myös, että maahanmuuttaja näkee uuden kotimaansa positiivisessa valossa ja haluaa osallistua sen kehittämiseen omalla panoksellaan. (Saukkonen 2020, 20.)

Friedrich Heckmannin mukaan identifioiva kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajien tunteen kehittymistä kuulumisesta vastaanottavaan yhteiskuntaan sekä samaistumista sen ryhmiin, arvoihin ja instituutioihin. Tämä prosessi sisältää yksilön identiteetin rakentumisen siten, että hän kokee itsensä osaksi uutta yhteiskuntaa sen sijaan, että hän pysyisi ainoastaan

alkuperäisen kulttuurinsa piirissä. Identifioiva kotoutuminen ilmenee erityisesti kollektiivisen kuulumisen tunteena, kuten kansallisena tai alueellisena identifikaationa, mikä luo yhteenkuuluvuuden tunnetta yksilön ja yhteiskunnan välille. (Heckmann 2006, 17.)

Heckmann korostaa, että identifioiva kotoutuminen ei ole yksinomaan maahanmuuttajien vastuulla, vaan se edellyttää myös vastaanottavan yhteiskunnan avoimuutta ja kykyä tarjota maahanmuuttajille mahdollisuuksia tuntea itsensä arvostetuiksi ja tasavertaisiksi jäseniksi. Tämä kaksisuuntainen prosessi voi edistää maahanmuuttajien kiinnittymistä yhteiskuntaan sekä vähentää erillisten etnisten ryhmien välisiä rajoja. Esimerkiksi maahanmuuttajien osallistuminen paikallisiin yhteisöihin ja organisaatioihin voi auttaa kotouttamaan heidät yhteiskunnan valtavirtaan. (Heckmann 2006, 18.)

Identifioiva kotoutuminen on usein pitkäkestoinen prosessi, joka saattaa ulottua sukupolvien yli. Ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajille tämä voi olla haastavaa, sillä heidän täytyy luoda uusi identiteetti, joka yhdistää alkuperäisen kulttuurin ja uuden yhteiskunnan arvot. Toisen ja kolmannen sukupolven maahanmuuttajilla tämä prosessi on yleensä edistyneempää, sillä he ovat syntyneet tai kasvaneet vastaanottavassa yhteiskunnassa, mikä helpottaa heidän identiteettinsä rakentumista ja yhteenkuuluvuuden tunteen kehittymistä. (Heckmann 2006, 18-19.)

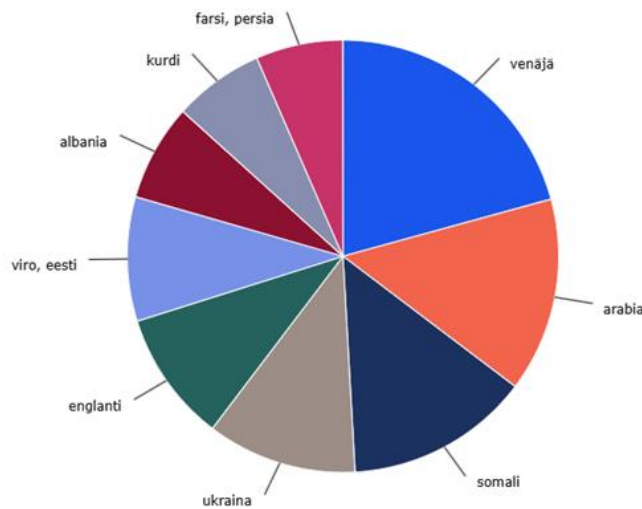
Tämä kotoutumisen ulottuvuus heijastaa identiteetin ja kuulumisen merkitystä sekä yksilöllisellä että yhteiskunnallisella tasolla. Se korostaa maahanmuuttajien emotionaalista ja kognitiivista sitoutumista vastaanottavaan yhteiskuntaan, mikä on keskeistä sosiaalisen koheesion ja pitkäaikaisen yhteiskunnallisen vakauden kannalta. (Heckmann 2006, 19.)

Kotoutuminen on siis monitahoinen ja monivaiheinen prosessi, joka sisältää sekä yksilön että yhteiskunnan vastavuoroista sopeutumista. Rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen eivät ole toisistaan irrallisia, vaan ne vaikuttavat toisiinsa ja yhdessä määrittävät kotoutumisprosessin onnistumisen. Näiden ulottuvuuksien huomioiminen on välttämätöntä, jotta voidaan kehittää tehokkaita ja kestäväällä pohjalla olevia kotouttamista tukevaa politiikkaa. (Saukkonen 2020, 17-19.)

3.3 Kotouttamistyön laajuus ja paikallinen vastuu

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) painottaa kotoutumisen tukemista ja edistämistä sekä maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutuminen kattaa laajan joukon elämäalueita, jotka ulottuvat työllisyydestä koulutukseen ja sosiaalisiin verkostoihin. Vaikka työllisyys on yksi keskeinen osa-alue kotoutumisessa, se ei yksin määrittele kotoutumisen onnistumista. Kotoutuminen vaatii myös yksilön kykyä toimia itsenäisesti omassa elinympäristössään. Tämä tarkoittaa esimerkiksi osata huolehtia terveydestä, käyttää terveystalvueluja, löytää vapaa-ajan

Lähde: Tilastokeskus, varhaiskasvatus

Kuvio 2: Tilastokeskus, varhaiskasvatus

Kuvio 2 taas näyttää, mitkä äidinkielet ovat yleisimpiä näiden muiden kielten joukossa. Tämä kuvastaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kieli- ja kulttuuritaustojen monimuotoisuutta erityisesti Uudellamaalla, jossa maahanmuuttajataustaisia perheitä on paljon. Näin ollen varhaiskasvatus on merkittävä alusta lasten ja perheiden kotoutumisessa (Tilastokeskus, 2024).

4 Varhaiskasvatuksen kehittyminen ja sen merkitys kotoutumisessa

Tässä luvussa tarkastelemme suomalaisen varhaiskasvatusjärjestelmän kehitystä, sen keskeisiä periaatteita ja roolia maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa. Käymme läpi varhaiskasvatuksen historiallisia vaiheita ja sen institutionaalista kehitystä, erityisesti sitä, miten varhaiskasvatus on muovautunut tukemaan perheiden hyvinvointia sekä yhteiskunnallista osallisuutta. Lisäksi käsittelemme varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen merkitystä perheiden ja varhaiskasvatuksen välisessä yhteistyössä. Lopuksi syvennymme varhaiskasvatuksen rooliin maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa, erityisesti siihen, millaisia mahdollisuuksia varhaiskasvatus tarjoaa perheiden sopeutumisen ja osallisuuden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

4.1 Varhaiskasvatus historia

Suomen varhaiskasvatusjärjestelmän juuret ulottuvat 1800-luvulle, jolloin ensimmäiset lastentarhat perustettiin teollistumisen myötä tukemaan erityisesti naisten työelämään osallistumista. Saksalaisen pedagogin Friedrich Fröbelin luomat lastentarhaideat vaikuttivat merkittävästi ensimmäisten suomalaisten päiväkotien perustamiseen. Uno Cygnaeus toi nämä

ajatukset Suomeen 1850-luvulla, ja hänen aloitteensa pohjalta perustettiin varhaisia lastenseimiä ja lastentarhoja, jotka toimivat aluksi kansakoulujärjestelmän alaisuudessa. Näiden varhaisten laitosten tavoitteena oli tarjota lapsille turvallinen ympäristö, jossa heidän hyvinvoinnistaan ja kasvatuksestaan voitiin huolehtia huoltajien ollessa työssä (Pihakivi & varhaiskasvatusverkoston jäsenet 2022, 6-7.)

Vuonna 1927 säädettiin laki lastentarhojen valtionavusta, jonka myötä päiväkotitoiminta alkoi laajentua eri puolille Suomea. Tämä laki takasi erityisesti pienituloisten perheiden lapsille pääsyn varhaiskasvatuspalveluihin. (Pihakivi ym. 2022, 6-7.) Tavoitteena oli tarjota tasavertaisia mahdollisuuksia kaikille lapsille riippumatta perheen sosioekonomisesta asemasta (Eerola, Repo, Alasuutari, Karila & Lammi-Taskula, 2022, 25-26).

1950-luvulta lähtien varhaiskasvatusjärjestelmään lisättiin erityislastentarhoja, jotka suunnattiin erityistarpeisille lapsille. Tämä oli tärkeä askel inklusion edistämiseksi ja perheiden tarpeiden huomioimisessa. Vuoden 1973 päivähoitolaki muutti varhaiskasvatuksen rakenteita merkittävästi, sillä sen myötä päivähoitojärjestelmä laajeni ja tuli osaksi kuntien vastuualuetta. Tämä laki loi perustan nykyiselle subjektiiviselle päivähoito-oikeudelle, joka vuonna 1996 varmisti, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen. (Pihakivi ym. 2022, 7.)

4.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Nykyään varhaiskasvatus on keskeinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja merkittävä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Se perustuu varhaiskasvatuslakiin ja sen mukaisesti laadittuihin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jotka määrittävät varhaiskasvatuksen tavoitteet ja toimintaperiaatteet. Varhaiskasvatus tukee lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja tasa-arvoa sekä toteuttaa inklusiota ja yhdenvertaisuutta. Inklusiivisuuden periaatteet, kuten syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen ja sosiaalinen osallisuus, ovat varhaiskasvatuksen keskeisiä arvoja. Varhaiskasvatus täydentää ja tukee perheiden kasvatustehtävää, varmistaen lasten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden osana varhaiskasvatuspalveluja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9.)

Varhaiskasvatussuunnitelma on suomalaisen varhaiskasvatusjärjestelmän kulmakivi, joka määrittelee varhaiskasvatuksen tavoitteet, toimintaperiaatteet ja käytännön linjaukset. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita tukee varhaiskasvatuslaki 540/2018, joka määrittää varhaiskasvatuksen saavutettavuuden ja laadun. Lain mukaan varhaiskasvatuspalvelut on järjestettävä siten, että ne edistävät lapsen hyvinvointia, kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä sekä tukevat perheitä kasvatustehtävässään. Laki vahvistaa varhaiskasvatuksen merkitystä sekä oppimisympäristönä että perheiden tukijärjestelmänä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §3, §11.)

Varhaiskasvatussuunnitelma korostaa perheiden aktiivista osallistumista varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin, mikä vahvistaa yhteyttä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä sekä tukee perheiden kiinnittymistä yhteiskuntaan. Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa, ja sen avulla huoltajien havainnot, toiveet ja näkemykset lapsen kehityksestä ja hyvinvoinnista tulevat osaksi pedagogista suunnittelua. Myös lapsen oma mielipide selvitetään ja huomioidaan ikätasoisesti. Yhteistyö perustuu vuorovaikutukseen ja edellyttää henkilöstöltä aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Prosessissa otetaan huomioon perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä vanhemmuuteen liittyvät kysymykset, ja tarvittaessa keskusteluissa hyödynnetään tulkkipalveluita yhteisen ymmärryksen varmistamiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 11-13, 37-38.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 10) korostavat inklusiivisuutta ja tasa-arvoa. Tämän mukaan varhaiskasvatus on suunniteltu siten, että kaikilla lapsilla on yhtäläiset oikeudet osallistua varhaiskasvatukseen ja hyötyä siitä. Tämä periaate on erityisen tärkeä maahanmuuttajalasten kotoutumisprosessissa, sillä se mahdollistaa heidän osallisuutensa ja aktiivisen osallistumisensa yhteiskuntaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 50.)

4.3 Varhaiskasvatuksen rooli kotoutumisessa

Maahanmuuttajaperheiden kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan on monitahoinen prosessi, jossa varhaiskasvatuksella on keskeinen merkitys. Varhaiskasvatus toimii paitsi lasten kehityksen tukena, myös perheiden tukijärjestelmänä, joka auttaa rakentamaan yhteyksiä suomalaiseen yhteiskuntaan. Käytäntölähtöinen ja vuorovaikutteinen varhaiskasvatustyö voi edistää perheiden osallisuutta sekä vahvistaa yhteisöllisiä suhteita. Tämä on erityisen tärkeää, sillä peruspalvelut, kuten varhaiskasvatus, ovat monille maahanmuuttajille ensisijainen tapa tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskunnan toimintatapoihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 3-27.) Varhaiskasvatus, uudet ystävyysuhteet auttavat perheen lapsia kiinnittymään uuteen yhteiskuntaan. Tässä tilanteessa lapset voivat helposti alkaa toimia vanhempiensa tiedonvälittäjinä ja yhteiskunnallisten taitojen opettajina. (Räty, Lassila, Pirinen & Saraste 2022, 19.)

Monikulttuuriset huoltajat eivät aina täysin ymmärrä, mitä Suomessa tarkoitetaan päivähoitolla tai sosiaalityöllä. Lisäksi suomalaiset virastokäytännöt ja tarkka aikataulujen noudattaminen voivat olla heille haastavia. Päivittäisiin asioihin, kuten pukeutumiseen, ruokailutottumuksiin tai ajan käyttöön liittyvät erot voivat aiheuttaa väärinymmärryksiä tai jopa negatiivisia asenteita työntekijöiden ja perheiden välillä. Esimerkiksi maahanmuuttajaperheiden kulttuuriset käytännöt voivat poiketa merkittävästi suomalaisista tavoista, mikä saattaa johtaa haasteisiin arkipäivän vuorovaikutuksessa. (Rekinen 2006.)

Passatoren ym. (2019) mukaan varhaiskasvatuksen ammattilaisten rooli korostuu tässä prosessissa, sillä heidän vastuullaan on luoda luottamuksellisia suhteita perheisiin ja tarjota tukea kulttuuristen ja kielellisten erojen ylittämässä (Romijn 2021, 99). Lisäksi ammattilaisten kulttuurienväliset taidot ja sensitiivisyys ovat olennaisia, jotta he voivat kohdata eri kulttuuri-taustoista tulevat lapset ja huoltajat (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 18). Esimerkiksi tulkkipalveluiden hyödyntäminen on tärkeää molemminpuolisen ymmärryksen takaamiseksi ja tehokkaan vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi (Kielilaki 423/2003, §18; Ulkomaalaislaki 301/2014, §203).

Monille maahanmuuttajavanhemmille päiväkotitoimii luontevana yhteytenä suomalaiseen yhteiskuntaan arjessa. Tästä syystä perheet kääntyvät usein varhaiskasvatuksen työntekijöiden puoleen saadakseen tukea erilaisiin arjen haasteisiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä onkin tärkeä rooli paitsi lapsen myös koko perheen kotoutumisen ja suomalaisen yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemisessa. (Räty ym. 2021, 24.)

Varhaiskasvatukseen osallistuminen tarjoaa maahanmuuttajavanhemmille, erityisesti äideille, mahdollisuuden hyödyntää kotoutumispalveluja ja parantaa heidän mahdollisuuksiaan päästä työmarkkinoille (Tuononen 2021). Avoimet varhaiskasvatuspalvelut, voivat olla erityisen hyödyllisiä tukemaan maahanmuuttajaperheiden sosiaalista verkostoitumista ja kotoutumista paikallisyhteisöihin. Näiden palveluiden kautta perheet voivat saada myös tietoa muista yhteiskunnallisista palveluista ja mahdollisuuksista. (Alila & Kronqvist 2008, 40.)

Perheen kielellinen ja kulttuurinen kotoutuminen edistyy parhaiten, kun huoltajat ja lapset osallistuvat aktiivisesti yhteisön toimintaan. Varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa esimerkiksi perheille suunnattuja tapahtumia ja vanhempainiltoja, joissa he voivat tutustua muihin perheisiin ja saada tukea omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan huolimatta. Tällaiset tapahtumat auttavat vahvistamaan yhteisöllisyyttä ja luovat pohjan luottamukselliselle yhteistyölle. (Arttijeff 2015, 17-18.)

Varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuuteen perustuva yhteistyö auttaa myös rakentamaan yhteistä näkemystä varhaiskasvatuksen tavoitteista ja sisällöistä. Tämä yhteistyö tukee perheiden kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan ja vähentää syrjäytymisen riskiä. Lisäksi huoltajat voivat varhaiskasvatuksen kautta saada tukea vanhemmuuteensa, mikä on tärkeää erityisesti suurten elämänmuutosten keskellä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 27-32.) Lisäksi maahanmuuttajataustaisilla äideillä on todettu olevan suurempi riski sairastua masennukseen, mikä voi vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin. Tämän vuoksi varhaiskasvatuspalveluiden on tärkeää tarjota tukea koko perheelle ja tunnistaa mahdolliset mielenterveyden haasteet jo varhaisessa vaiheessa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 26.)

Varhaiskasvatuksen monikulttuurinen työ asettaa haasteita, mutta samalla se tarjoaa mahdollisuuksia monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007,

3). Varhaiskasvatuksen rooli perheiden kotoutumisessa on monimuotoinen ja merkittävä. Romijn (2021, 101-103) mukaan vahva kulttuurienvälinen lähestymistapa voi vähentää ennakkoluuloja ja edistää myönteisiä etnisten ryhmien välisiä kontakteja, mikä tukee sekä lasten että huoltajien sopeutumista uuteen yhteiskuntaan. Hyvin toteutettu varhaiskasvatus voi vähentää syrjäytymistä, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja edistää tasa-arvoa. Näin ollen varhaiskasvatus ei ainoastaan tue lapsen kasvua ja kehitystä, vaan myös vahvistaa koko perheen osallisuutta yhteiskuntaan.

5 Aiemmat tutkimukset ja ammatilliset keskustelut

Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajalasten kotoutumisprosessissa sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisten rooli tässä prosessissa ovat saaneet paljon huomiota aiemmassa tutkimuksessa. Esimerkiksi kielitaidon tukeminen, kulttuurinen sensitiivisyys ja yhteistyö huoltajien kanssa on tunnistettu keskeisiksi keinoiksi edistää lasten kotoutumista. Sen sijaan varhaiskasvatuksen vaikutusta maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessiin on tutkimuskirjallisuudessa tarkasteltu vähemmän.

Tässä luvussa tarkastelemme aiemmin tehtyjä tutkimuksia, jotka liittyvät tutkimuksemme aiheeseen. Lisäksi kiinnitämme huomiota alan asiantuntijoiden ja tutkijoiden käymiä keskusteluihin, joissa käsitellään varhaiskasvatuksen merkitystä maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa. Tällä hetkellä alalla ei ole laajaa tutkimuspohjaa, joka käsittelisi kattavasti varhaiskasvatuksen roolia perheiden kotoutumisessa.

5.1 Aikaisemmat tutkimukset

Turtiainen ja Hiitola ovat toteuttaneet tutkimuksen "Varhaisen tuen palvelut maahanmuuttajataustaisille perheille", jossa tarkastellaan varhaiskasvatuspalveluiden vaikutusta maahanmuuttajaperheiden kotoutumiseen. Tutkimus on julkaistu Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuissa, ja se perustuu Vantaalla, Jyväskylässä, Kokkolassa, Vaasassa ja Pietarsaareissa toteutettuun laadulliseen tutkimukseen. Tutkimuksessa on analysoitu varhaiskasvatuspalveluita käyttävien maahanmuuttajaperheiden sekä alan ammattilaisten haastatteluista saatua aineistoa. (Turtiainen ja Hiitola 2015.)

Tulokset osoittavat, että varhaiskasvatus edistää maahanmuuttajalasten sosiaalisia ja kielellisiä taitoja, mikä helpottaa kotoutumisprosessia. Maahanmuuttajaperheet pitävät varhaiskasvatukseen osallistumista tärkeänä tekijänä uuden kielen oppimisen nopeuttamisessa ja lasten vertaisryhmiin sopeutumisessa. Kuitenkin Turtiainen ym. (2015, 68-70) korostaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön kulttuurinen tietoisuus ei ole riittävällä tasolla, mikä estää perheiden täysipainoista osallistumista varhaiskasvatusjärjestelmään.

Turtiainen ym. (2015, 71-72) tutkimuksessa tuodaan esiin, että varhaiskasvatuspalveluihin pääsyssä maahanmuuttajaperheet kohtaavat tiedonpuutteeseen ja epäluottamukseen liittyviä haasteita. Kotoutumisen tukemiseksi on tärkeää lisätä varhaiskasvatuspalveluiden tunnettuutta, vahvistaa palveluntarjoajien kulttuurista tietoisuutta sekä edistää vanhempien aktiivista osallistumista lasten koulutuspolkuun.

Tutkimuksen johtopäätöksenä todetaan, että varhaiskasvatuspalveluilla on keskeinen rooli maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa. Palvelujen tulisi kuitenkin olla inklusiivisempia ja kulttuurisesti herkkiä, jotta ne voisivat tehokkaammin tukea perheiden ja lasten kotoutumista. Tutkimus käsittelee kotoutumista tukevia tekijöitä ja pohtii, miten yksilölliset tukimekanismit voidaan tehdä entistä vaikuttavammiksi.

Räty, Lassila, Pirinen ja Saraste (2021) ovat toimittaneet teoksen ”Monikulttuurinen perhetyö varhaiskasvatuksessa - käytännön työkaluja ja esimerkkejä”, jossa tarkastellaan monikulttuuristen perheiden varhaiskasvatukseen osallistumista ja kotoutumisprosessia. Teos perustuu Opetushallituksen rahoittamaan täydennyskoulutukseen, jossa varhaiskasvatuksen ammattilaiset käsittelevät, kuinka maahanmuuttajaperheitä voidaan tukea varhaiskasvatuksessa sekä millaisia haasteita työssä kohdataan. Julkaisussa analysoidaan varhaiskasvatuksen roolia kotoutumisessa sekä perheiden osallisuuden tukemisessa suomalaisen yhteiskuntaan.

Teoksessa korostetaan, että usealle maahanmuuttajavanhemmalle päiväkotitoimi on luonteva päivittäinen yhteys suomalaisen yhteiskuntaan. Tästä syystä perheet hakevat varhaiskasvatuksen työntekijöiltä tukea moniin arjen toimiinsa, mikä antaa varhaiskasvatuksen ammattilaisille mahdollisuuden tukea sekä lapsen että koko perheen kotoutumisprosessia. (Räty ym. 2021, 24.) Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön kulttuurinen tietoisuus ei aina ole riittävällä tasolla, mikä voi estää perheiden täysipainoista osallistumista varhaiskasvatusjärjestelmään. Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön onnistuminen edellyttää kunnioittavaa ja arvostavaa kohtaamista, jossa huoltajat kokevat tulevansa kuulluiksi. Tämä vaatii myös varhaiskasvatuksen henkilöstöltä selkeää ja kulttuurisensitiivistä viestintää sekä tarvittaessa tulkin käyttöä. (Räty ym. 2021, 26.)

Kotoutumisprosessin haasteista mainitaan erityisesti maahanmuuttajaperheiden kohtaamat tiedonpuutteeseen ja epäluottamukseen liittyvät ongelmat varhaiskasvatuspalveluihin pääsyssä. Kotoutumisen tukemiseksi varhaiskasvatuksen palveluntarjoajien kulttuurista tietoisuutta tulisi vahvistaa ja perheiden aktiivista osallistumista edistää. Suomalaiset kasvatuksen käytännöt voivat olla vieraita monille maahanmuuttajaperheille, joten on tärkeää kehittää perheiden osallisuutta tukevia toimintamalleja. (Räty ym. 2021, 31-33.)

Teoksessa esitetään, että varhaiskasvatuksen perhetyössä on tärkeää pohtia, miten perheiden kotoutumista voidaan tukea tehokkaammin, millaisia resursseja tähän työhön on varattava ja kuinka varhaiskasvatus voi toimia linkkinä muiden kotouttamispalveluiden kanssa. Lisäksi

varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat olla ainoita toimijoita, joiden kanssa perheet ovat säännöllisesti tekemisissä. Tästä syystä heidän roolinsa on merkittävä paitsi lasten kasvatuksen ja opetuksen näkökulmasta, myös perheiden kotoutumisen tukemisessa ja palveluohjauksessa. (Räty ym. 2021, 28.)

Johtopäätöksenä teoksessa todetaan, että varhaiskasvatuspalveluilla on keskeinen rooli maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa. Palveluiden tulisi olla inklusiivisempia ja kulttuurisesti herkkiä, jotta ne voisivat tehokkaammin tukea perheiden ja lasten kotoutumista. Perheiden osallisuuden vahvistaminen sekä varhaiskasvatuksen ja muiden palveluiden yhteistyön kehittäminen ovat keskeisiä toimenpiteitä tässä prosessissa. (Räty ym. 2021.)

5.2 Ammatillinen keskustelu

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja edistää heidän mahdollisuuksiaan osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, 11) korostaa osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja kulttuurista moninaisuutta, jotka luovat perustan monikulttuurisessa ympäristössä työskenteleville ammattilaisille. Näiden arvojen kautta varhaiskasvatus toimii tukirakenteena, joka edistää perheiden sopeutumista ja osallisuutta.

Kulttuuriset erot ja kielimuuri ovat merkittäviä haasteita maahanmuuttajaperheille varhaiskasvatuksessa. Erityisesti kielitietoisuus on keskeinen osa kotoutumisprosessia, sillä se mahdollistaa vuorovaikutuksen ja osallisuuden sekä lasten, että huoltajien näkökulmasta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2024). Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tehtävänä on luoda kulttuurisesti sensitiivinen oppimisympäristö, jossa erilaiset kulttuuriset taustat huomioidaan positiivisena voimavarana. Tämä voi ilmetä esimerkiksi lapsen oman äidinkielen tukemisessa rinnakkain suomen kielen oppimisen kanssa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 34-35).

Päiväkodit toimivat lapsen kielellisen ja sosiaalisen kehityksen tukipilareina. Varhaiskasvatuksessa lapsen tulee saada osallistua monipuoliseen toimintaan, joka kehittää hänen taitojaan vuorovaikutuksessa ja auttaa häntä ymmärtämään ympäröivää maailmaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 34-35). Tämä ei ainoastaan tue lapsen oppimista, vaan myös perheen kotoutumista, sillä lapsen kautta perheet voivat oppia suomalaista kulttuuria, arvoja ja tapoja. Avoin vuorovaikutus huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä on avainasemassa tässä prosessissa (Opetushallitus 2025).

Varhaiskasvatus voi myös edistää perheiden sosiaalisten verkostojen laajentumista ja yhteisöllisyyden rakentumista. Päiväkotien järjestämät tapahtumat, kuten vanhempainillat tai kulttuurien jakamiseen keskittyvät tilaisuudet, voivat luoda mahdollisuuksia

maahanmuuttajaperheiden kotoutua paremmin yhteisöön (Talentia 2025). Näiden käytäntöjen avulla varhaiskasvatus ei ainoastaan tue lapsen kehitystä, vaan toimii myös perheiden kotoutumisen työkaluna.

Sosiaalinen syrjäytyminen on yksi merkittävimmistä haasteista, joita maahanmuuttajaperheet kohtaavat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022,16) painottaa, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on ehkäistä syrjäytymistä ja edistää lasten ja perheiden hyvinvointia tarjoamalla kohdennettua tukea. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tukihenkilöiden nimeämistä maahanmuuttajaperheille tai monikielisten oppaiden ja viestintävälineiden kehittämistä, jotka helpottavat huoltajien ja henkilökunnan välistä vuorovaikutusta. Lisäksi on tärkeää, että varhaiskasvatuksessa kehitetään jatkuvasti koulutusta ja resursseja, jotka tukevat henkilöstön valmiuksia kohdata monikulttuurisia perheitä ja vastata heidän erityistarpeisiinsa.

Varhaiskasvatus ei ole vain lapsen kehitystä tukeva ympäristö, vaan sillä on keskeinen rooli myös perheiden kotoutumisen edistämässä. Lainsäädäntö, kuten Kotouttamislaki (1386/2010), ja varhaiskasvatuksen ohjeistukset, kuten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022), tarjoavat vahvan pohjan tälle työlle. Varhaiskasvatuksen sosionomien ja henkilöstön ammatilliset käytännöt, kuten monikielisyys, kulttuurisensitiivisyys ja perheiden osallisuuden tukeminen, ovat keskeisiä tekijöitä perheiden hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämässä suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä tutkielma tukee näiden käytäntöjen kehittämistä ja osoittaa varhaiskasvatuksen olevan merkittävä osa kotoutumisen kokonaisuutta.

6 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella varhaiskasvatuksen roolia maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa ja selvittää, miten varhaiskasvatus voi toimia siltana huoltajien, perheiden ja suomalaisen yhteiskunnan välillä. Keskitymme erityisesti siihen, millä tavoin varhaiskasvatus edistää huoltajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja miten se tukee perheiden kulttuurista ja sosiaalista kotoutumista. Tarkastelemme varhaiskasvatuksen merkitystä kotoutumisessa sekä institutionaalisen tukirakenteena että käytännön tasolla huoltajien ja perheiden arjessa.

Opinnäytetyössä keskitymme erityisesti huoltajien näkökulmaan, sillä heidän kokemuksensa ja käsityksensä varhaiskasvatuksen merkityksestä voivat antaa arvokasta tietoa kotoutumisprosessin onnistumisesta. Emme tarkastele lasten tai varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkemyksiä, vaan tavoitteena on ymmärtää, miten huoltajat itse kokevat varhaiskasvatuksen vaikutukset kotoutumiseensa. Näin saamme syvällisemmän kuvan siitä, millaisia mahdollisuuksia varhaiskasvatukseen liittyy maahanmuuttajataustaisten huoltajien näkökulmasta ja miten nämä kokemukset voivat vaikuttaa kotoutumisprosessin kokonaisvaltaiseen etenemiseen.

Opinnäytetyön toteuttamiseen ei haettu erillistä tutkimuslupaa Helsingin kaupungilta. Päiväkodin johtaja totesi, ettei erillistä lupaa edellytetty.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on:

Miten varhaiskasvatus tukee maahanmuuttajaperheiden kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan?

7 Tutkimusprosessi ja menetelmä

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme tutkimusprosessin. Tarkastelemme tutkimuksessa käytettyjä tutkimus- ja analyysimenetelmiä sekä selitämme työn eettiset periaatteet, kuten rehellisyyden ja luotettavuuden.

Opinnäytetyössämme käytimme tutkimusmenetelmänä laadullista tutkimusta ja aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelut toteutettiin äänitallenteina, mikä mahdollisti vastausten tarkan dokumentoinnin ja analysoinnin. Haastattelujen aikana esitimme kymmenen kysymystä, jotka oli laadittu siten, että ne antoivat haastateltaville mahdollisuuden kertoa kokemuksistaan ja näkemyksistään maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessista varhaiskasvatuksen kautta. Kuvailemme myös analyysiprosessin ja käyttämämme analyysimenetelmät. Lisäksi käsittelemme tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta hyvän tieteellisen käytännön näkökulmasta.

7.1 Laadullinen tutkimus

Valitsimme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkielman, joka mahdollisti tutkittavan ilmiön syvällisen ymmärtämisen ja merkitysten analysoinnin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98). Tämä lähestymistapa osoittautui erityisen sopivaksi, sillä sen avulla voitiin tarkastella, miten varhaiskasvatus tukee maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessia ja edistää kulttuurien välistä ymmärrystä. Laadullinen tutkimus keskittyi henkilökohtaisiin kokemuksiin, käsityksiin ja sosiaalisiin prosesseihin, minkä ansiosta ilmiön taustalla olevia tekijöitä voitiin ymmärtää syvällisemmin (Jyväskylän yliopisto 2024).

Tuomi ja Sarajärven (2018, 98) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineiston koko ei ole ensisijainen kriteeri, vaan tärkeämpää on tulkintojen syvyys ja kestävyys. Koska tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ilmiötä syvällisesti eikä tilastollisiin yleistyksiin, tiedonantajien valinta tapahtui harkiten siten, että heillä oli kokemusta ja asiantuntemusta tutkittavasta aiheesta. Tässä mielessä osallistujien määrän ei tarvitse olla suuri, vaan tärkeämpää on, että heidän kokemuksensa tuottavat merkityksellistä ja syvällistä tietoa.

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että havainnot ovat teoriapitoisia, eli tutkijan käsitys ilmiöstä ja sen merkityksistä vaikuttaa siihen, miten tulokset muodostuvat. Tutkimuksen lähtökohdat, aineistonkeruun välineet ja analyysimenetelmät valitaan tutkijan oman ymmärryksen pohjalta, mikä korostaa laadullisen tutkimuksen subjektiivista luonnetta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25.)

7.1.1 Aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyön aineisto kerättiin puolistrukturoitujen teemahaastattelujen avulla, jotka tarjosivat ohjatun mutta joustavan keskustelualustan. Haastattelut mahdollistivat monipuolisten ja syväisten näkökulmien esiin tuomisen sekä auttoivat ymmärtämään osallistujien subjektiivisia kokemuksia. Teemahaastattelun etuna oli sen joustavuus, sillä se eteni ennalta määriteltyjen teemojen mukaisesti, mutta samalla haastattelija pystyi syventämään kysymyksiä vastausten perusteella, mikä antoi tilaa haastateltavien tulkinnoille ja merkityksenannoille. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Haastattelujen joustavuus oli keskeinen etu verrattuna lomakehaastatteluun tai kyselylomakkeisiin, sillä haastattelija pystyi selventämään kysymyksiä, korjaamaan väärinkäsityksiä ja tarkentamaan ilmaisuja, mikä varmisti laadukkaan ja kattavan aineistonkeruun. Lisäksi haastattelujen etuna oli, että haastattelija pystyi havainnoimaan paitsi sanottua myös sitä, miten asiat ilmaistiin, mikä toi lisäarvoa analyysiin. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Haastattelujen loogisen etenemisen varmistamiseksi ja tutkimuskysymyksiin kattavien vastausten saamiseksi kysymyslista laadittiin huolellisesti, ja siinä keskityttiin tutkimuksen kannalta olennaisiin teemoihin. Kysymykset suunniteltiin tarkoituksenmukaisiksi, jotta saataisiin mahdollisimman laaja ja syvälinen aineisto tutkielmaa varten. Puolistrukturoitu teemahaastattelu oli erityisen hyödyllinen menetelmä, koska se mahdollisti kotoutumisprosessin ja kasvatuksellisten käytänteiden syväisen tarkastelun osallistujien omien kokemusten kautta. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Haastattelukysymykset suunniteltiin selkeiksi ja helposti ymmärrettäviksi, huomioiden osallistujien kulttuuriset ja kielelliset taustat. Lisäksi osallistujille toimitettiin etukäteen kysymyslistat, jotta heillä oli mahdollisuus valmistautua ja tuntee olonsa mukavaksi haastattelutilanteessa. Kaikille osallistujille kerrottiin etukäteen nauhoittamisesta, ja heiltä pyydettiin kirjallinen suostumus ennen haastattelujen aloittamista. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 85-86.)

Haastattelut nauhoitettiin puhelimella, mikä varmisti keskustelujen yksityiskohtaisen dokumentoinnin analyysivaihetta varten. Nauhoitetut keskustelut litteroitiin huolellisesti, jotta kaikki osallistujien näkemykset ja kokemukset voitiin huomioida tarkasti ja objektiivisesti analyysissä. Lisäksi osallistujilta pyydettiin kirjallinen suostumus ennen haastattelujen

aloittamista, mikä varmisti tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 86).

7.2 Haastateltavien valinta ja haastatteluprosessi

Tämä opinnäytetyö toteutettiin Helsingin kaupungin alaisuuteen kuuluvassa päiväkotitoimintajasssa, jossa haastateltiin kuutta huoltajaa, joiden lapset ovat varhaiskasvatuksessa. Haastattelujen toteuttaminen tapahtui yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa, ja tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin huoltajia, joilla oli vähintään kahden vuoden kokemus suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Näin varmistettiin, että haastateltavilla oli riittävästi kokemusta varhaiskasvatuksesta ja sen vaikutuksista kotoutumisprosessiin.

7.2.1 Haastateltavien valintaprosessi ja ensimmäinen yhteydenotto

Opinnäytetyön alkuvaiheessa pidettiin ensimmäinen tapaaminen päiväkotitoimintajajohtajan kanssa, jossa esiteltiin tutkimusaihe ja suunnitelma. Johtaja suhtautui tutkimukseen myönteisesti ja tarjosi mahdollisuuden keskustella päiväkodin opettajien kanssa. Opettajat pitivät tutkimusaihetta kiinnostavana ja osoittivat halukkuutensa tukea sen toteutusta. Tämä avoin ja yhteistyöhön kannustava lähestymistapa mahdollisti sen, että tutkimus voitiin toteuttaa päiväkodin tiloissa ja sujuvassa yhteistyössä henkilökunnan kanssa.

Haastateltavien valinnassa pyrittiin monimuotoisuuteen, jotta tutkimus kattaisi laajan kirjon erilaisia kotoutumiskokemuksia. Haastatteluihin osallistui neljä naista ja kaksi miestä, joiden kotimaat olivat Algeria, Irak, Kiina, Kenia, Turkki ja Bulgaria. Heillä oli erilaisia taustoja niin kielellisesti, kulttuurisesti kuin uskonnollisestikin. Mukana oli sekä islamin että kristinuskon edustajia, mutta myös henkilöitä, jotka eivät määritelleet itseään minkään uskonnon kautta. Lisäksi osa haastateltavista oli saapunut Suomeen pakolaisena, osa oli muuttanut perhesyistä ja osa oli tullut opiskelijavaijauksella ja päättänyt jäädä pysyvästi.

Ensikontakti huoltajiin tapahtui päiväkodin opettajien kautta. Opettajat valitsivat omista ryhmistään tutkimukseen sopivat huoltajat ja esittelivät heille tutkimuksen sekä jakoivat 'Tiedote haastatteluun osallistuville', 'Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen' ja 'Haastattelurunko' -dokumentit (Liite 1, Liite 2, Liite 3). Opettajat kysyivät huoltajilta, olisivatko he halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Se, että opettajat hoitivat tämän ensikontaktin, lisäsi huoltajien luottamusta tutkimukseen ja kiinnostusta tutkimusta kohtaan.

7.2.2 Haastattelujen toteutus ja käytännön järjestelyt

Kun huoltajat olivat suostuneet osallistumaan haastatteluun, ryhmän opettajat toimittivat heidän yhteystietonsa meille. Tämä mahdollisti sen, että ensimmäinen yhteydenotto huoltajiin voitiin toteuttaa useimmiten WhatsAppin kautta. Lisäksi haastattelukysymysten jakaminen etukäteen antoi huoltajille tilaisuuden miettiä vastauksiaan hyvissä ajoin ennen

haastattelua. Monet haastateltavat olivat valmistautuneet tekemällä muistiinpanoja ja pohtimalla, mitä esimerkkejä he halusivat käyttää haastattelussa.

Haastattelut pidettiin päiväkotia Soittajassa, työelämäkumppanin tarjoamassa rauhallisessa ja tutussa tilassa, mikä auttoi luomaan rennon ja luonnollisen ilmapiirin. Tämä antoi huoltajille mahdollisuuden puhua vapaasti ilman, että ympäristö tuntui vieraalta tai viralliselta. Haastattelut kestivät 40 minuutista 1,5 tuntiin. Kaksi haastattelua toteutettiin englanniksi, yksi turkiksi ja kolme suomeksi. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksella ilman tulkia, mikä mahdollisti mahdollisimman tarkan aineiston analysoinnin ja autenttisen ilmaisun säilyttämisen. Englanniksi ja turkiksi toteutetut haastattelut käännettiin suomeksi, ja käännösprosessissa hyödynnettiin tekoälyä, jotta varmistettiin kielellinen tarkkuus ja alkuperäisen viestin säilyminen mahdollisimman autenttisena.

7.3 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön aineisto analysoitiin teorialähtöisen sisällönanalyysin menetelmällä, jossa analyysi perustui aiemmin muodostettuun teoreettiseen viitekehykseen. Teorialähtöinen sisällönanalyysi tarkoittaa sitä, että analyysissä käytetään valmista teoriaa tai käsitejärjestelmää, johon aineisto suhteutetaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 128-129). Tämä analyysimenetelmä soveltuu erityisesti tutkimuksiin, joissa halutaan testata tai soveltaa jo olemassa olevaa teoriaa uuteen aineistoon. Tässä opinnäytetyössä analyysikehyksen muodostivat Heckmannin (2006) määrittelemät kotoutumisen ulottuvuudet, joita hyödynnettiin maahanmuuttajaperheiden varhaiskasvatustekemusten tarkastelussa. Näistä neljästä ulottuvuudesta keskityttiin erityisesti sosiaaliseen kotoutumiseen, kulttuuriseen kotoutumiseen ja identiteetin rakentamiseen, kun taas rakenteellinen kotoutuminen jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessia Friedrich Heckmannin määrittelemien neljän kotoutumisen ulottuvuuden kautta. Varhaiskasvatuksen rooli kotoutumisessa on kuitenkin tämän opinnäytetyön keskiössä, minkä vuoksi vain kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen ovat tarkastelun kohteena. Rakenteellinen kotoutuminen, joka kattaa esimerkiksi maahanmuuttajien pääsyn työmarkkinoille, koulutusjärjestelmään sekä kansalaisuuden ja oleskeluluvan kaltaiset oikeudelliset prosessit, jää tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Tämä johtuu siitä, että varhaiskasvatuksen toimintalue ja tehtävät eivät suoraan liity rakenteellisen kotoutumisen ulottuvuuteen, vaan keskittyvät enemmän lasten ja perheiden osallisuuden, kulttuurisen ymmärryksen ja yhteisöön kuulumisen vahvistamiseen. Näin ollen haastatteluissa ei kerätä tietoa rakenteelliseen kotoutumiseen liittyvistä kokemuksista, vaan opinnäytetyö keskittyy varhaiskasvatuksen kotouttavaan merkitykseen muiden kolmen ulottuvuuden näkökulmasta.

Sisällönanalyysi mahdollistaa dokumenttien systemaattisen ja objektiivisen tarkastelun. Dokumentti voi olla kirjallinen materiaali, kuten haastattelut, keskustelut ja varhaiskasvatuksen

asiakirjat (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117). Tämän analyysimenetelmän tavoitteena on tunnistaa ja luokitella aineistosta teoreettiseen viitekehykseen sopivia sisältöjä. Analyysissa edetään pääosin niin sanotusti yleisestä yksityiseen, eli ensin aineistosta tunnistetaan yleiset teemat ja sen jälkeen ne sijoitetaan tarkemmin analyysikehykseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 131).

Opinnäytetyön analyysiprosessi toteutettiin vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto litemoitiin sanasta sanaan, jotta kaikki merkitykselliset ilmaukset saatiin analysoitavaksi. Sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe on alkuperäisdatan pelkistäminen, jossa aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen tieto pois (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123). Tässä opinnäytetyössä aineisto pelkistettiin siten, että alkuperäisilmauksista tunnistettiin tutkimusaiheen kannalta olennaiset osat, ja epäolennaiset tiedot jätettiin pois. Pelkistetyt ilmaukset ovat lyhennettyjä ilmauksia aineistositateista, joissa alkuperäinen merkitys säilyy, mutta ilmaisu tiivistyy (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124). Esimerkiksi alkuperäinen aineistositaatti "*Päiväkodissa henkilökunta auttaa meitä ymmärtämään suomalaista kasvatusta ja tapoja. He kertovat meille, millaisia asioita Suomessa odotetaan vanhemmilta.*" pelkistettiin muotoon "*Varhaiskasvatus tukee perheiden kulttuurista kotoutumista tarjoamalla tietoa suomalaisista kasvatustavoista.*" Tämä pelkistetty ilmaus sijoitettiin analyysirungon mukaisesti kielellisen kotoutumisen kategoriaan.

Seuraavassa vaiheessa aineiston klusterointi eli ryhmittely suoritettiin, jolloin samankaltaiset ilmaukset yhdistettiin alaluokiksi. Klusteroinnissa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmitellään niin, että niistä muodostuu selkeitä alaluokkia, jotka nimetään sisältönsä mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124-125). Esimerkiksi haastatteluaineistosta nousi esiin maahanmuuttajaperheiden kokemus siitä, että varhaiskasvatuksen henkilökunta auttaa heitä ymmärtämään suomalaisen kasvatuksen periaatteita ja antaa tukea vanhemmuuteen. Tämä aineistosta nousut teema muodostettiin "Vanhemmuuden tukeminen" -alaluokaksi, joka sijoitettiin "Sosiaaliset verkostot varhaiskasvatuksessa" -yläluokkaan.

Abstrahointivaiheessa alaluokat yhdistettiin yläluokiksi ja edelleen pääluokiksi, jotta aineistosta muodostui kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta ilmiöstä. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä edetään alkuperäisdatan kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 126). Tässä opinnäytetyössä analyysin yläluokkia olivat "Kulttuurinen kotoutuminen", "Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen" ja "Identifioiva kotoutuminen". Näihin yhdistettiin alaluokkia, kuten "Kielen oppiminen", "Päivittäinen vuorovaikutus henkilökunnan kanssa" sekä "Kuuluminen suomalaiseen yhteiskuntaan". Lopulta ne yhdistyivät pääluokkaan "Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa", joka kuvasi tutkimuksen keskeistä ilmiötä.

"Havainnot ja esimerkit" vahvistivat analyysin tuloksia konkreettisilla tilanteilla. Kielen oppimisessa huoltajat kertoivat oppivansa suomea päiväkodin kautta ja saavansa tukea arjen

sanaston kehittymisessä, esimerkiksi kysymällä heti uusien sanojen merkitystä päiväkodin henkilökunnalta. Sosiaalisissa suhteissa lasten ystävyysuhteet auttoivat myös huoltajia tutustumaan toisiinsa, sillä päiväkotikaverit halusivat tavata vapaa-ajalla ja syntymäpäiväjuhlat tarjosivat mahdollisuuden huoltajien väliseen vuorovaikutukseen. Identiteetin säilyttämisessä perheet kokivat tärkeänä, että päiväkoti huomioi lasten äidinkielen ja kulttuurin, esimerkiksi soittamalla lasten kotimaiden lauluja ja huomioimalla ruokavaliotoiveet.

Teorialähtöisessä analyysissä analyysirungon käyttäminen varmisti, että aineistosta nousseet havainnot liittyivät tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Teorialähtöinen analyysi eroaa aineistolähtöisestä analyysistä siinä, että luokittelun lähtökohtana on jo olemassa oleva teoria tai käsitejärjestelmä, jota testataan aineiston avulla (Tuomi & Sarajarvi 2018, 129-131). Tässä opinnäytetyössä Heckmannin kotoutumismalli toimi analyysirunkona, jonka mukaisesti varhaiskasvatuksen merkitystä maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa tarkasteltiin systemaattisesti.

8 Työelämäkumppanin rooli

Tämän opinnäytetyön työelämäkumppanina toimi Helsingin kaupunki, erityisesti sen alaisuuteen kuuluva Päiväkoti Soittaja, joka tarjosi käytännön tukea tutkimuksen toteuttamiseen. Työelämäkumppanin rooli oli keskeinen opinnäytetyöprosessin sujumuuden ja aineiston keruun kannalta. Päiväkodin johtaja ja henkilökunta osallistuivat opinnäytetyön suunnitteluun ja toteutukseen monin eri tavoin.

Ensinnäkin päiväkodin johtaja toimi opinnäytetyön alkuvaiheessa yhteyshenkilönä, jonka kanssa käytiin ensimmäiset neuvottelut opinnäytetyön tavoitteista ja käytännön järjestelyistä. Hänen myötämielinen suhtautumisensa mahdollisti opinnäytetyön etenemisen ja loi perustan yhteistyölle päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Opettajien rooli opinnäytetyössä oli erityisen merkittävä. Heidän vastuullaan oli tunnistaa sopivat huoltajat, jotka täyttivät opinnäytetyöhön osallistumisen kriteerit. He esittelivät opinnäytetyön huoltajille ja jakoivat tarvittavat dokumentit, kuten:

- Tiedote haastatteluun osallistuville (Liite 1)
- Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen (Liite 2)
- Haastattelurunko (Liite 3)

Tämä prosessi lisäsi huoltajien luottamusta opinnäytetyötä kohtaan ja madalsi heidän osallistumiskynnystään. Lisäksi opettajat toimittivat huoltajien yhteystiedot opinnäytetyöntekijöille, mikä mahdollisti ensimmäisen yhteydenoton ja haastattelujen järjestämisen.

Päiväkoti tarjosi myös käytännön tukea aineistonkeruun aikana, kuten:

- Tilojen järjestäminen: Haastattelut pidettiin päiväkodissa työelämäkumppanin tarjoamassa rauhallisessa ja tutussa ympäristössä, mikä auttoi luomaan rennon ilmapiirin keskusteluille.
- Ympäristön luominen: Päiväkodin tutuus lisäsi huoltajien mukavuutta ja rohkaisi heitä jakamaan kokemuksiaan avoimesti.
- Opinnäytetyön edistämisen tukeminen: Opettajat olivat kiinnostuneita opinnäytetyön tuloksista ja halusivat ymmärtää, miten heidän toimintansa tukee maahanmuuttajaperheiden kotoutumista.

Kaiken kaikkiaan Helsingin kaupungin ja päiväkotin Soittajan yhteistyö oli ratkaisevaa tutkimuksen onnistumisen kannalta. Työelämäkumppanin aktiivinen rooli mahdollisti sen, että opinnäytetyöhön osallistuvat perheet saivat tarvitsemansa tiedon, tunsivat olonsa turvalliseksi ja pystyivät osallistumaan opinnäytetyöhön sujuvasti.

9 Haastattelujen tulokset

Haastattelujen analyysin perusteella maahanmuuttajataustaisten huoltajien kokemukset varhaiskasvatuksen vaikutuksesta kotoutumisprosessiin jakautuivat useisiin eri osa-alueisiin. Tulokset esitetään Friedrich Heckmannin kotoutumismallin mukaisesti, keskittyen erityisesti kulttuuriseen, vuorovaikutukselliseen ja identifioivaan kotoutumiseen.

9.1 Kulttuurinen kotoutuminen

Kotoutuminen on monivaiheinen prosessi, jossa kielen oppiminen ja kulttuuristen käytäntöjen omaksuminen ovat keskeisiä elementtejä. (Heckmann 2006, 17.) Päiväkoti toimii tärkeänä ympäristönä, jossa maahanmuuttajaperheet voivat tutustua suomalaiseen kasvatustapaan, arjen käytäntöihin ja yhteiskunnallisiin arvoihin. Haastattelujen perusteella havaittiin, että varhaiskasvatuksen kautta huoltajat eivät ainoastaan tue lastensa kehitystä, vaan myös itse oppivat uusia taitoja ja saavat tukea kotoutumiseensa. Päiväkoti auttaa huoltajia ymmärtämään suomalaisia tapoja esimerkiksi lasten itsenäisyyden, säänmukaisen pukeutumisen ja

ruokailutottumusten kautta. Samalla perheet tutustuvat suomalaisiin juhlaperinteisiin ja oppivat kierrätyksen sekä säästäväisyyden merkityksen arjessa.

Alla oleva taulukko esittelee kulttuurisen kotoutumisen eri ulottuvuuksia sekä niiden vaikutuksia perheisiin haastattelujen perusteella.

Taulukko 1: Kulttuurinen kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä

Kotoutumisen Ulottuvuus	Alaluokka	Havainnot ja Esimerkit
Kulttuurinen kotoutuminen	Kielen oppiminen	Huoltajat oppivat suomea päiväkodin kautta. He saavat mahdollisuuden harjoitella kieltä ja kehittää kielitaitoaan päiväkodissa käytävien vuorovaikutustilanteiden ansiosta. Lapset tuovat uusia sanoja kotiin. Laulut ja leikit tukevat kielen oppimista.
Kulttuurinen kotoutuminen	Lapsen itsenäisyys ja päätöksenteko	Suomalaisessa kasvatuksessa korostetaan lapsen itsenäisyyttä. Päiväkotitoiminta rohkaisee lapsia tekemään päätöksiä ja kantamaan vastuuta. Tämä tilanne on monille maahanmuuttajille uusi kokemus. Heille on tärkeää oppia, kuinka yhteiskunta kasvattaa uusia jäseniään ja millaisia arvoja lasten itsenäisyydessä ja päätöksenteossa painotetaan. Tämä ymmärrys tukee kotoutumisprosessia ja auttaa perheitä sopeutumaan suomalaiseen kasvatuskulttuuriin.
Kulttuurinen kotoutuminen	Suomalaiset arjen käytännöt ja perinteet	Suomalaisten arjen käytännöissä korostuu säänmukainen pukeutuminen ja ruokailutottumukset. Päiväkotitoiminta tuo esille suomalaisia perinteitä ja juhlia. Esimerkiksi talvella lapset käyttävät ulkohousuja ja haalareita , jotka suojaavat kylmältä, ja monille maahanmuuttajaperheille pulkan käyttö päiväkotiin kuljettaessa oli uusi ja yllättävä tapa. Huoltajat huomasivat myös itse omakuvansa uusia pukeutumistapoja ja alkoivat käyttää ulkohousuja ja muita säänmukaisia vaatteita. Ruokailutottumuksissa korostuvat perinneruoat, kuten pinaattikeitto , makaronilaatikko ja perunamuusi , joita lapset oppivat syömään päiväkodissa ja alkoivat pyytää myös kotona. Monet huoltajat

		kokeilivat näitä ruokia ensimmäistä kertaa ja ottivat ne osaksi perheen aterioita.
Kulttuurinen kotoutuminen	Kierrätys ja säästäväisyyskulttuuri	Kierrätys ja säästäväisyys ovat osa suomalaista arkea. Huoltajat oppivat kierrättämään päiväkodin kautta ja alkavat käyttää kirpputoreja.

9.2 Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen

Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen tarkoittaa perheen ja ympäristön välisiä sosiaalisia suhteita, jotka tukevat sopeutumista uuteen yhteiskuntaan. Päiväkoti on tässä prosessissa merkittävässä roolissa, sillä se tarjoaa maahanmuuttajaperheille mahdollisuuden luoda kontakteja muihin huoltajiin, päiväkodin henkilökuntaan ja suomalaiseen yhteisöön. (Heckmann 2006, 17.)

Haastattelujen perusteella havaittiin, että päivittäinen keskustelu päiväkodin henkilökunnan kanssa tukee huoltajien arkikielen kehittymistä ja tarjoaa samalla käytännön apua suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen. Lisäksi päiväkodin järjestämät juhlat ja tapahtumat luovat luonnollisia tilanteita, joissa huoltajat voivat tutustua toisiinsa ja suomalaisiin perinteisiin. Lapsen päiväkodissa luomat ystävyysuhteet puolestaan tukevat koko perheen kotoutumisprosessia, sillä ne rohkaisevat perheitä viettämään aikaa yhdessä myös vapaa-ajalla.

Alla oleva taulukko esittelee vuorovaikutuksellisen kotoutumisen eri ulottuvuuksia ja niiden vaikutuksia perheiden sopeutumisprosessiin.

Taulukko 2: Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä

Kotoutumisen Ulottuvuus	Alaluokka	Havainnot ja Esimerkit
-------------------------	-----------	------------------------

Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen	Päivittäinen vuorovaikutus henkilökunnan kanssa	Päiväkodin henkilökunta tukee perheiden kotoutumista. Huoltajat oppivat arkisanastoa ja saavat apua käytännön asioihin.
Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen	Sosiaaliset suhteet muiden huoltajien kanssa	Päiväkoti tarjoaa mahdollisuuden tavata muita huoltajia. Juhlat ja tapahtumat mahdollistavat tutustumisen muihin perheisiin ja suomalaisiin perinteisiin. Päiväkodin juhlat lisäävät yhteisöllisyyttä.
Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen	Lasten ystävyys-suhteet ja perheen kotoutuminen	Lasten ystävyys-suhteet tukevat perheen kotoutumista, sillä lapset tuovat uusia tapoja ja sanoja kotiin. Päiväkodissa syntyneet ystävyys-suhteet voivat myös jatkua vapaa-ajalla, mikä luo mahdollisuuksia huoltajille solmia kontakteja muihin huoltajiin. Esimerkiksi lasten halu tavata päiväkotikavereita vapaa-ajalla rohkaisee perheitä järjestämään tapaamisia, ja syntymäpäiväjuhlat tarjoavat tilanteita, joissa huoltajat voivat keskustella ja tutustua toisiinsa paremmin.

9.3 Identifioiva kotoutuminen

Kotoutuminen ei ole pelkästään uuden ympäristön oppimista, vaan myös oman kulttuurisen identiteetin säilyttämistä ja uuden yhteiskunnan jäseneksi tulemisen tunteen kehittymistä. Identifioiva kotoutuminen viittaa siihen, kuinka yksilöt kokevat kuuluvansa sekä omaan kulttuuriinsa että uuteen yhteiskuntaan. (Heckmann 2005, 18.)

Haastattelujen perusteella havaittiin, että päiväkotitoiminta on merkittävässä roolissa tässä prosessissa. Se tarjoaa perheille mahdollisuuden ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan samalla, kun se tukee lasten ja huoltajien kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Päiväkodissa monikulttuurisuus otetaan huomioon, ja eri kielet sekä perinteet näkyvät arjessa, mikä auttaa huoltajia tuntemaan olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi.

Samalla päiväkotitoiminta toimii ensimmäisenä yhteisenä Suomessa, jossa perheet voivat oppia suomalaisista käytännöistä ja kasvatustavoista. Uskonnolliset käytännöt ja ruokavaliorajoitukset huomioidaan, mikä vahvistaa perheiden luottamusta ja tunnetta siitä, että heidän taustansa nähdään ja ymmärretään. Lisäksi lasten ystävyyssuhteet ja niiden kautta syntyvät huoltajien kontaktit tukevat kotoutumisprosessia ja luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Alla oleva taulukko esittelee identifioivan kotoutumisen eri ulottuvuuksia ja niiden vaikutuksia maahanmuuttajaperheiden kokemuksiin.

Taulukko 3: Identifioiva kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä

Kotoutumisen Ulottuvuus	Alaluokka	Havainnot ja Esimerkit
Identifioiva kotoutuminen	Oman kulttuurin ja identiteetin säilyttäminen	Päiväkotitoiminta tukee perheitä säilyttämään äidinkielen ja oman kulttuurinsa. Monikulttuurisuus näkyy päiväkodissa, ja eri kielet ja perinteet huomioidaan. Uskonnolliset käytännöt, kuten ruokavaliorajoitukset, otetaan huomioon, mikä vahvistaa huoltajien turvallisuuden ja itseluottamuksen tunnetta.

Identifioiva kotoutuminen	Kuuluminen suomalaiseen yhteiskuntaan	Päiväkoti toimii perheiden ensimmäisenä yhteisönä Suomessa ja tukee heidän yhteiskuntaan kuulumisen tunnettaan. Päiväkoti auttaa huoltajia ymmärtämään suomalaista kasvatustapaa ja instituutioita. Lasten ystävyysuhteet ja niistä syntyvät huoltajien kontaktit helpottavat kotoutumisprosessia. Lapset kasvavat samassa ympäristössä ja osallistuvat yhteiseen järjestelmään, mikä vahvistaa perheiden ja lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta.
---------------------------	---------------------------------------	---

9.4 Haastattelujen tulokset kulttuurisesta kotoutumisesta

Haastattelujen analyysi osoitti, että kulttuurinen kotoutuminen varhaiskasvatuksen kautta tapahtuu monella eri tasolla. Maahanmuuttajaperheet kohtaavat suomalaisessa varhaiskasvatusympäristössä uusia arjen käytäntöjä, kasvatustapoja ja vuorovaikutuksen muotoja, jotka vaikuttavat heidän kotoutumisprosessiin. Erityisesti kielen oppiminen ja monikielisyys, lapsen itsenäisyys ja päätöksentekoon osallistuminen, suomalaiset arjen käytännöt ja perinteet, kierätyt ja säästäväisyyskulttuuri sekä VASU-keskustelut tukemassa kasvatuksellista ymmärrystä nousivat keskeisiksi teemoiksi. Seuraavissa osioissa tarkastellaan, kuinka päiväkotiympäristö tukee perheiden sopeutumista suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

9.4.1 Kielen oppiminen ja monikielisyys

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa kielen oppiminen tapahtuu luonnollisen vuorovaikutuksen, arjen tilanteiden ja leikin kautta. Päiväkotiympäristö tarjoaa sekä lapsille että huoltajille mahdollisuuden kehittää suomen kieltä, ja samalla tuetaan monikielisyyttä ja äidinkielen säilyttämistä.

Päiväkoti toimii keskeisenä kielen oppimisympäristönä maahanmuuttajalapsille ja heidän perheilleen. Monet huoltajat kertoivat, että he olivat käyneet suomen kielen kursseilla, mutta kielitaidon kehittyminen tapahtui käytännössä päiväkodin kautta.

"Kävin kielikurssilla, mutta oikeasti opin päiväkodin kautta. Nyt, kun käytän kieltä päivittäin, sanat tulevat automaattisesti." (Haastateltava-5)

"Kun lapseni oppivat päiväkodissa suomea, koko perhe alkoi käyttää sitä enemmän myös kotona." (Haastateltava-3)

Kaikille huoltajille kielen oppiminen päiväkodin kautta ei kuitenkaan ollut yhtä sujuvaa. Eri-tyisesti niille, jotka olivat oppineet ensin ruotsia tai käyttivät pääasiassa englantia, suomen kielen oppiminen saattoi olla haastavampaa.

"Opin ruotsia kielikurssilla, mutta se ei auttanut minua kotoutumaan, koska suomalaisessa arjessa tarvitsin enemmän suomea. Päiväkodissa työntekijät eivät puhuneet ruotsia, joten en voinut käyttää oppimaani kieltä siellä. Tämä vaikeutti kielen oppimista ja kotoutumista, koska en saanut päivittäistä harjoitusta. Lopulta päädyin käyttämään englantia päiväkodin henkilökunnan kanssa, mutta tiesin, että suomen oppiminen olisi ollut tärkeämpää kotoutumiseni kannalta." (Haastateltava-6)

Huoltajat kokivat, että päivittäiset keskustelut päiväkodin henkilökunnan kanssa auttoivat heitä oppimaan suomen kieltä ja ymmärtämään arjen sanastoa. Päiväkodin henkilökunta oli kärsivällinen ja avulias, mikä rohkaisi huoltajia kysymään uusia sanoja ja käyttämään suomea enemmän.

"Kun hain lastani päiväkodista, keskustelin työntekijöiden kanssa. Opin monia arkisia sanoja ja ilmauksia, joita käytän nyt itsekin." (Haastateltava-2)

"Jos en ymmärtänyt jotakin sanaa, he selittivät sen minulle heti. Tämä auttoi minua rohkaistumaan ja kysymään enemmän." (Haastateltava-4)

Lapset eivät oppineet suomea ainoastaan päiväkodissa, vaan he myös veivät uuden kielen kotiin ja opettivat huoltajilleen uusia sanoja ja ilmauksia.

"Joka päivä lapseni tuli kotiin uusien sanojen kanssa ja halusi opettaa ne meille." (Haastateltava-1)

Päiväkodissa laulut ja leikit ovat keskeinen osa kielen oppimista, ja ne auttavat lapsia omaksumaan uusia sanoja ja ilmaisuja hausalla ja mielekkäällä tavalla. Monet vanhemmat kertoivat, että lapset toivat laulut ja leikit kotiin, mikä tuki myös huoltajien kielitaitoa.

"Lapseni oppivat päiväkodissa 'Karhu nukkuu' -laulun ja siihen liittyvän leikin. Kotona he halusivat leikkiä sitä uudestaan, ja me vanhemmatkin osallistuimme. Nyt osaamme laulun ja pelin koko perhe!" (Haastateltava-5)

Laulujen ja leikkien avulla lapset oppivat suomen kielen rytmin, ääntämyksen ja perussanaston, ja ne tarjosivat myös perheille mahdollisuuden osallistua lasten kielenkehitykseen.

Päiväkodit eivät ainoastaan tukeneet suomen kielen oppimista, vaan ne myös rohkaisivat perheitä käyttämään äidinkieltään kotona.

"Päiväkodin henkilökunta rohkaisi meitä puhumaan kotona omaa kieltämme ja sanoi, että se auttaa myös suomen oppimisessa." (Haastateltava-1)

"Olin huolissani siitä, että lapseni oppii suomea hitaasti, mutta opettajat sanoivat, että äidinkieli on tärkeä ja se pitää säilyttää." (Haastateltava-3)

Monikulttuuriset päiväkotiryhmät huomioivat eri kielet ja kulttuurit konkreettisesti, mikä lisäsi perheiden tunnetta arvostuksesta ja osallisuudesta.

"Lapseni suosikkilaulu omalla äidinkielellämme soitettiin koko ryhmälle. Tämä oli tärkeä viesti siitä, että kaikkien lasten kielet ja kulttuurit ovat yhtä arvokkaita." (Haastateltava-2)

9.4.2 Lapsen itsenäisyys ja päätöksentekoon osallistuminen

Suomalaisessa kasvatuksessa lapsen itsenäisyyttä ja päätöksentekotaitoja korostetaan jo varhaiskasvatuksessa, mikä voi erota merkittävästi monien maahanmuuttajaperheiden lähtömaan kasvatuskulttuurista. Päiväkoti on ensimmäinen paikka, jossa huoltajat näkevät ja oppivat, kuinka suomalaisessa yhteiskunnassa tuetaan lasten autonomiaa. Tämä voi vaikuttaa perheen kasvasenteisiin ja muuttaa käsitystä lapsen roolista perheessä.

Monet haastateltavat kertoivat, että heidän lähtömaassaan lasten ei odoteta ottavan suurta vastuuta omista asioistaan. Suomessa taas lapset oppivat jo päiväkodissa päättämään pienistä asioista itse ja osallistumaan päätöksentekoon.

"Kotimaassani lapset eivät ole tottuneet tekemään omia päätöksiään. Päiväkodissa näin, että täällä lapsia rohkaistaan sanomaan mielipiteensä ja ottamaan vastuuta omista asioistaan." (Haastateltava-1)

"Aluksi tuntui oudolta, että päiväkodissa lapset saavat itse valita esimerkiksi, mitä leikkivät tai mitä vaatteita pukevat ulos. Nyt ymmärrän, että se auttaa heitä kehittymään itsenäisemmiksi." (Haastateltava-3)

Osallistuminen päätöksentekoon ei tarkoita pelkästään omien asioiden hoitamista, vaan myös lapsen kuuntelemista ja hänen mielipiteensä huomioon ottamista. Tämä oli monille haastateltaville uusi ajatus.

"Opin täällä, että lapsi on oman elämänsä subjekti. Hän osallistuu omiin päätöksiinsä ja oppii kunnioittamaan eri kulttuureja ja kieliä." (Haastateltava-1)

Suomalaisessa päiväkotikulttuurissa lapsen odotetaan huolehtivan itsestään jo varhaisessa vaiheessa. Päiväkodissa lapset harjoittelevat omatoimisuutta esimerkiksi pukemisessa, ruokailussa ja lelujen siivoamisessa.

"Huomasin, että vanhemmat antavat lapsilleen tilaa ja vastuuta heidän omista asioistaan. Aloin miettiä, että minäkin voisin tukea lapsiani tekemään mahdollisimman paljon itse." (Haastateltava-2)

"Kotimaassani on tapana auttaa lapsia kaikessa, mutta täällä näin, että kolmevuotiaskin voi itse laittaa kengät jalkaansa ja pukea ulkovaatteet." (Haastateltava-4)

Monet huoltajat havaitsivat, että päiväkodissa opitut käytännöt siirtyivät myös kotiin ja muokkasivat heidän kasvatusasenteitaan.

"Näin päiväkodissa, että pienetkin lapset voivat pukea itse haalareita ja ulkousuja. Aloin antaa enemmän vastuuta myös omille lapsilleni kotona." (Haastateltava-2)

"Päiväkoti auttoi meitä ymmärtämään, että lapsen tulee saada kokeilla itse ja oppia virheistään. Aiemmin ajattelin, että vanhemman täytyy aina auttaa ja suojella, mutta nyt näen, että itsenäisyys on tärkeää." (Haastateltava-4)

Huoltajat kertoivat, että suomalaisessa kasvatuksessa lapsia kohdellaan ikäänsä nähden aikuismaisemmin.

"Päiväkodin työntekijät puhuvat lapsille kuin aikuisille - he selittävät kaiken ja antavat lapselle mahdollisuuden ymmärtää itse. Tämä eroaa paljon siitä, mihin olen tottunut." (Haastateltava-2)

9.4.3 VASU-keskustelut tukemassa kasvatuksellista ymmärrystä

Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) keskustelut auttoivat huoltajia ymmärtämään suomalaisen kasvatustavan peruseriaatteita ja sen tavoitteita.

"VASU-keskusteluissa opimme, että Suomessa lapsen täytyy oppia itsenäisyyttä jo varhain. Opettajat selittivät, kuinka tärkeää on antaa lapselle mahdollisuus tehdä itse ja kantaa vastuuta omista asioistaan." (Haastateltava-3)

Joillekin huoltajille tämä tarjosi myös tilaisuuden verrata omaa kasvatustapaansa suomalaiseen ja miettiä, miten yhdistää oman kulttuurinsa ja suomalaiset kasvatuseriaatteet.

"Päiväkodin tapa antaa lapselle vastuuta oli ensin vaikea ymmärtää, mutta keskusteluissa he selittivät, että se tukee lapsen kehitystä. Nyt yritän soveltaa sitä myös kotona, mutta omalla tavallani." (Haastateltava-2)

9.4.4 Suomalaiset arjen käytännöt ja perinteet

Suomalainen pukeutumiskulttuuri ja sääolosuhteisiin sopeutuminen vaativat monilta perheiltä uudenlaista ajattelua. Monille maahanmuuttajille suomalainen pukeutuminen ja eri sääolosuhteisiin mukautuminen ovat olleet uusia kokemuksia. Suomessa päiväkodit painottavat säänmukaisen pukeutumisen tärkeyttä, ja lapsille tarvitaan erityiset vaatteet eri vuodenaikoihin.

"Kotimaassani lapset eivät tarvitse haalareita, mutta Suomessa huomasin, että ne ovat todella tarpeellisia. Nyt meillä on kaikilla ulkohousut ja toppahaalarit." (Haastateltava-4)

"Kun lapseni aloitti päiväkodin, minulle sanottiin, että hän tarvitsee kurahousut (kurahousut) ja kumisaappaat (kumisaappaat). Aluksi en ymmärtänyt, miksi, mutta sitten näin, että lapset todella leikkivät ulkona joka säässä!" (Haastateltava-3)

Suomessa pulkan käyttö talvisin on monille uusi ilmiö, mutta siitä on tullut osa perheen arkea.

"Aluksi en ymmärtänyt, miksi ihmiset vetävät lapsiaan pulkalla päiväkotiin. Nyt minäkin teen niin, ja se on hauskaa!" (Haastateltava-5)

Suomalainen ruokakulttuuri ja päiväkodin rytmi ovat vaikuttaneet perheiden ruokailutottumuksiin. Suomalainen ruokailurytmi eroaa monista muista kulttuureista, ja päiväkodin ruokailutavat ovat vaikuttaneet myös perheiden ruokailuajankohiin ja ruokalajeihin.

"Kotimaassani lounas syödään vasta iltapäivällä, mutta täällä päiväkodin aikatulun vuoksi mekin aloitimme syömään lounaan jo klo 12." (Haastateltava-2)

Lapset tutustuivat päiväkodissa uusiin suomalaisiin ruokiin, joita he alkoivat pyytää kotonaan.

"Lapset oppivat päiväkodissa syömään pinaattilettuja, perunamuusia ja kalapuikkoja. Nyt teen niitä myös kotona, koska lapset rakastavat niitä." (Haastateltava-5)

"Päiväkodissa oli tarjolla makaronilaatikkoa (makaronilaatikko), jota en ollut aiemmin valmistanut kotona. Nyt lapset haluavat sitä säännöllisesti." (Haastateltava-3)

Välipalat olivat monille perheille uusi asia, mutta ne tulivat osaksi kotirutiineja päiväkodin kautta.

"Aiemmin söimme vain kaksi ateriaa päivässä, mutta nyt lapset haluavat syödä välipalaa, koska he ovat tottuneet siihen päiväkodissa." (Haastateltava-4)

Päiväkoti on ollut tärkeä paikka uusien suomalaisten perinteiden ja juhlien oppimiselle. Päiväkoti tuo perheille suomalaisia juhlia ja perinteitä, joita he eivät välttämättä ole aiemmin viettäneet.

"Meidän kotimaassamme ei ole isänpäivää, mutta kun lapseni toi kotiin isänpäiväkortin, päätimme alkaa viettää sitä." (Haastateltava-1)

"Päiväkodissa juhlimme itsenäisyyspäivää (itsenäisyyspäivä), ja lapset lauloivat 'Maamme'-laulun. Kotona kuuntelimme myös oman kotimaamme kansallislaulun." (Haastateltava-2)

Jotkut huoltajat huomasivat eroja suomalaisten juhlien viettotavoissa verrattuna heidän lähtömaansa perinteisiin.

"Kotimaassani joulua juhlintaan näyttävästi ja kalliisti, mutta Suomessa se on rauhallisempi ja yksinkertaisempi juhla." (Haastateltava-5)

Heijastinten käyttö oli myös monille uusi asia.

"Suomalaiset käyttävät paljon heijastimia (heijastin), ja opin niiden tärkeyden päiväkodin kautta." (Haastateltava-3)

Suomalainen tapa viettää aikaa luonnossa oli uusi kokemus monille perheille. Monet huoltajat huomasivat, että Suomessa ulkoilu ja luonnossa liikkuminen ovat tärkeä osa lasten arkea.

"Aluksi en ymmärtänyt, miksi lapset ulkoilevat päiväkodissa säästä riippumatta. Nyt olen oppinut, että se on osa suomalaista kulttuuria." (Haastateltava-2)

"Lapset oppivat päiväkodissa, että metsässä voi leikkiä ja että se on turvallinen paikka. Nyt mekin vietämme enemmän aikaa luonnossa." (Haastateltava-5)

Luontoaktiviteetit, kuten metsäretket ja leikkipuistokäynnit (leikkipuisto), alkoivat näkyä perheen arjessa.

"Lapseni päiväkotiryhmä kävi leikkipuistossa, ja hän halusi viedä meidät sinne viikonloppuna. Nyt käymme siellä koko perheen kanssa." (Haastateltava-3)

9.4.5 Kierrätys ja säästäväisyyskulttuuri

Monille maahanmuuttajaperheille kierrätys ja säästäväisyys eivät olleet tuttuja ennen Suomeen muuttoa, mutta päiväkodin kautta he oppivat, kuinka tärkeä osa suomalaista arkea ne ovat. Päiväkoti opetti lapsille ja perheille kierrätyksen perusperiaatteet, ja lasten kautta nämä käytännöt siirtyivät myös kotiin.

Suomessa käytettyjen vaatteiden ja tavaroiden kierrättäminen on yleinen tapa, ja moni huoltaja omaksui tämän tavan päiväkodin kautta.

"Päiväkodin kautta opimme, että pieneksi jääneet lastenvaatteet voi viedä kierrätyspisteeseen tai antaa eteenpäin muille perheille. Tämä oli meille uusi asia." (Haastateltava-2)

"Emme olleet tottuneet käyttämään käytettyjä vaatteita Kiinassa, mutta päiväkodin kautta ymmärsimme, että täällä se on normaalia ja järkevää." (Haastateltava-6)

"Ennen Suomeen muuttoa en ollut tottunut ostamaan käytettyjä vaatteita, mutta täällä ymmärsin, että se on normaali tapa ja auttaa säästämään rahaa." (Haastateltava-2)

Jotkut huoltajat vertasivat tätä oman kotimaansa käytäntöihin.

"Meidän kotimaassamme Kenyassa on myös isoja markkinoita, joissa myydään käytettyjä vaatteita, mutta Suomessa se tuntuu olevan normaali osa arkea eikä vain taloudellinen vaihtoehto." (Haastateltava-5)

Monet huoltajat kertoivat, että lasten päiväkotikaverit ja toiset vanhemmat antoivat vinkkejä kirpputoreista ja kierrätyspisteistä.

"Aiemmin ostimme aina uudet vaatteet lapsille, mutta päiväkodissa toiset vanhemmat kertoivat, että kirpputorilta voi löytää hyväkuntoisia vaatteita edullisesti. Nyt minäkin käytän kirpputoreja." (Haastateltava-4)

Lapset oppivat päiväkodissa jätteiden lajittelua ja opettivat sitä myös huoltajilleen.

"Lapsemme oppivat päiväkodissa, että muoviroskat, biojäte ja paperi pitää lajitella erikseen. Nyt he neuvovat meitäkin kotona, miten pitää kierrättää." (Haastateltava-3)

Päiväkodin kautta monet huoltajat ymmärsivät kierrätyksen merkityksen myös ympäristön kannalta.

"Kotimaassani ei ole samanlaista kierrätysjärjestelmää kuin täällä, mutta päiväkodin kautta ymmärsin, että se on tärkeää ja olen alkanut lajitella jätteet paremmin." (Haastateltava-1)

Päiväkodissa käytettiin kierrätysmateriaaleja askarteluun, mikä siirtyi myös kotiin.

"Päiväkodissa tehtiin askarteluja vanhoista pahveista ja muovipulloista, ja lapseni alkoi kerätä kotona kierrätysmateriaaleja askarteluun." (Haastateltava-5)

Ympäristötietoisuus näkyi myös ruokahävikin vähentämisessä.

"Päiväkodin opettajat puhuivat lapsille ruokahävikistä, ja nyt lapseni muistuttaa meitä kotona, että ruokaa ei saa heittää pois." (Haastateltava-4)

Päiväkoti auttoi perheitä ymmärtämään, että kaikkea ei tarvitse ostaa uutena ja että käytettyjen tavaroiden hyödyntäminen on sekä taloudellisesti että ekologisesti järkevää.

"Kun lapsemme kasvoivat ulos vaatteistaan, ensin ajattelimme vain heittää ne pois, mutta päiväkodin kautta opimme, että ne voi kierrättää tai lahjoittaa muille perheille." (Haastateltava-1)

Monille huoltajille kierrätys liittyi aluksi vain taloudelliseen hyötyyn, mutta ajan myötä he ymmärsivät myös sen ympäristöllisen merkityksen. Suomessa säästäväisyyttä pidetään arvona, joka näkyy monissa päiväkodin käytännöissä.

9.5 Haastattelutulokset vuorovaikutuksellisesta kotoutumisesta

Varhaiskasvatus ei ainoastaan tue lasten oppimista ja kehitystä, vaan sillä on myös merkittävä rooli perheiden sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden rakentumisessa. Päiväkoti tarjoaa maahanmuuttajaperheille ensimmäisiä konkreettisia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen suomalaisen yhteiskunnan kanssa, ja monet huoltajat kokevat päiväkodin olevan keskeinen paikka kielen harjoittelulle, uusien taitavuuksien solmimiselle ja käytännön asioiden hoitamiseksi.

9.5.1 Päivittäinen vuorovaikutus päiväkodin henkilökunnan kanssa

Varhaiskasvatus Päiväkodin henkilökunnan kanssa käydyt keskustelut tukevat perheiden kotoutumista monin eri tavoin. Haastateltavat kokivat, että päiväkodin henkilökunta ei ollut vain lapsen kasvattaja, vaan myös perheen tukija kotoutumisprosessissa. Päivittäiset keskustelut opettajien ja lastenhoitajien kanssa tarjosivat tietoa suomalaisesta kasvatustyylistä, käytännön neuvoja ja mahdollisuuden kysyä mistä tahansa arkisesta asiasta.

"Joka päivä, kun hain lapseni, keskustelin hoitajien kanssa. He kertoivat yksityiskohtaisesti, mitä lapseni oli tehnyt. Samalla opin itse lisää suomen kielestä ja suomalaisista tavoista." (Haastateltava-1)

"Päiväkodin henkilökunta oli erittäin kärsivällinen ja selitti kaiken selkeästi. Tuntui, että he ymmärsivät, mitä kotoutuminen tarkoittaa perheelle." (Haastateltava-3)

Monet maahanmuuttajavanhemmat kertoivat, että päiväkodin kautta he oppivat suomalaisesta hallintojärjestelmästä ja saivat apua lomakkeiden täyttämiseen sekä muihin käytännön asioihin.

"Jos en ymmärtänyt jotakin virallista lomaketta, kysyin päiväkodin henkilökunnalta. He auttoivat aina ja selittivät, mitä minun piti tehdä." (Haastateltava-2)

"Päiväkoti oli meille enemmän kuin pelkkä lasten hoitopaikka - se oli paikka, jossa saimme tukea koko perheelle." (Haastateltava-5)

9.5.2 Sosiaaliset suhteet muiden huoltajien kanssa

Päiväkoti mahdollistaa uusien tuttavuuksien syntyamisen, mutta kontaktien luominen suomalaisten huoltajien kanssa voi olla haastavaa. Monet haastateltavat kokivat, että päiväkotitarjosi heille mahdollisuuden tavata muita huoltajia, erityisesti muita maahanmuuttajia.

"Leikkipuistossa lapset tapaavat ystäviään, ja on helppo keskustella muiden vanhempien kanssa. Useimmiten olen kuitenkin tekemisissä muiden maahanmuuttajien kanssa." (Haastateltava-5)

Osa haastateltavista kertoi, että heidän oli helpompaa luoda suhteita toisiin maahanmuuttajiin kuin suomalaisiin huoltajiin.

"Olen yrittänyt sopia tapaamisia muiden perheiden kanssa, mutta en ole onnistunut. Tuntuu, että suomalaiset vanhemmat eivät ole yhtä avoimia." (Haastateltava-3)

Useat haastateltavat mainitsivat, että suomalaisten huoltajien kanssa kontaktin luominen ei ollut helppoa, mikä teki kotoutumisesta haastavampaa.

"Tuntuu, että suomalaiset ovat varautuneita, eikä heidän kanssaan ole helppoa luoda syvällisempiä suhteita." (Haastateltava-4)

9.5.3 Päiväkodin tapahtumiin osallistuminen

Juhlat ja tapahtumat tarjoavat mahdollisuuksia tutustua muihin huoltajiin ja oppia suomalaisesta kulttuurista. Useat haastateltavat kertoivat, että päiväkodin järjestämät juhlat, kuten äitienpäivä, kevätjuhlat ja joulujuhlat, tarjosivat heille mahdollisuuden tavata muita huoltajia ja oppia suomalaisista perinteistä.

"Osallistun lähes kaikkiin päiväkodin tapahtumiin. Tapaan muita vanhempia ja keskustelen heidän kanssaan myös leikkipuistossa." (Haastateltava-4)

"Äitienpäivä ja isänpäivä ovat tulleet vahvasti osaksi elämäämme Suomessa. Päiväkodissa niitä juhlitaan ja lapset tuovat kotiin kortteja." (Haastateltava-5)

Osa haastateltavista koki, että tapahtumiin osallistuminen lisäsi heidän tunnettaan yhteisöön kuulumisesta.

"Päiväkodin tapahtumat olivat ensimmäisiä tilanteita, joissa tunsin kuuluvani tähän yhteiskuntaan." (Haastateltava-2)

9.5.4 Lasten ystävyysuhteet ja niiden vaikutus perheen kotoutumiseen

Lapset rakentavat siltoja eri yhteisöjen välillä, mutta päiväkodissa syntyneet ystävyysuhteet eivät aina jatku vapaa-ajalla. Lapset oppivat päiväkodissa uusia tapoja, jotka siirtyivät kotiin ja vaikuttivat koko perheeseen.

"Lapseni alkoi pyytää meitä menemään kirjastoon ja museoon, koska hän oli käynyt niissä päiväkodin kanssa." (Haastateltava-1)

Vaikka lapset solmivat ystävyysuhteita päiväkodissa, niiden jatkuminen vapaa-ajalla ei aina ollut itsestään selvää.

"Lapsellani on päiväkodissa ystäviä, mutta emme ole vielä tavanneet heitä vapaa-ajalla. Päiväkodissa vuorovaikutus on helpompaa, mutta sen jatkuminen päiväkodin ulkopuolella ei ole onnistunut." (Haastateltava-2)

9.6 Identifioiva Kotoutuminen

Monille maahanmuuttajaperheille päiväkotiki ei ole pelkästään lasten hoitopaikka, vaan se toimii myös kulttuurisen ja sosiaalisen kotoutumisen tukena. Haastateltavat korostivat erityisesti päiväkodin merkitystä oman kulttuurinsa säilyttämisessä, mutta myös suomalaiseen yhteiskuntaan kuulumisen tunteen rakentumisessa.

9.6.1 Oman kulttuurin ja identiteetin säilyttäminen

Päiväkoti tukee maahanmuuttajaperheiden identiteettiä ja rohkaisee heitä säilyttämään oman kielensä ja kulttuurinsa. Useat haastateltavat mainitsivat, että päiväkodissa arvostetaan lasten äidinkieltä ja kulttuuritaustaa. Heidän mukaansa henkilökunta ei ainoastaan hyväksy erilaisuutta, vaan aktiivisesti tukee sitä.

"Päiväkodissa opettaja suosittelee, että puhumme kotona omaa äidinkieltämme. Se on hienoa, koska tunnemme, että oma kieleemme on arvokas."
(Haastateltava-4)

Haastateltavat kertoivat myös, että päiväkodissa järjestetään monikulttuurisia aktiviteetteja, joissa jokaisen lapsen tausta huomioidaan. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että lasten kotimaiden liput olivat esillä päiväkotiryhmissä, ja joissakin päiväkodeissa aamun tervehdyksiä oli kirjoitettu eri kielillä.

"Kun näin päiväkodin ovesa arabian kielellä 'Hyvää huomenta', tunsin itseni arvostetuksi ja turvallisiksi." (Haastateltava-2)

Oman kulttuurin näkyvyys päiväkodissa sai monet huoltajat tuntemaan, että heidän lapsensa voivat olla ylpeitä omasta taustastaan ja samalla sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan.

"Lapseni sai päiväkodissa kuunnella ja laulaa oman kulttuurimme lauluja. Tämä sai meidät tuntemaan, että kulttuuriamme arvostetaan." (Haastateltava-1)

Päiväkodin tuki äidinkielelle myös hälvensi huoltajien huolia kaksikielisyyden vaikutuksesta lasten kielenkehitykseen.

"Pelkäsimme, että lapsen kaksikielisuus hidastaa hänen puhumistaan, mutta opettajat rohkaisivat meitä puhumaan kotona vain omaa äidinkieltämme ja sanoivat, että suomi kehittyy päiväkodissa ja koulussa." (Haastateltava-2)

9.6.2 Päiväkodin monikulttuurinen ilmapiiri

Päiväkoti tarjoaa turvallisen ympäristön, jossa eri kulttuurit ja kielet ovat näkyvillä ja arvostettuja. Haastateltavat kokivat, että päiväkotito on yksi ensimmäisistä paikoista, joissa monikulttuurisuus näkyy aidosti suomalaisessa yhteiskunnassa. Monet huoltajat olivat yllättyneitä siitä, kuinka hyvin päiväkotito huomioi eri kulttuurit ja niiden erityispiirteet.

"Päiväkodissa oli päivä, jolloin jokainen lapsi sai esitellä oman kulttuurinsa. Me veimme lapsen omalta kotimaaltamme peräisin olevan laulun, ja opettaja soitti sen koko ryhmälle." (Haastateltava-1)

"Lapseni sanoo usein, että päiväkodissa on paljon erilaisia kieliä ja että jokaisen kieli on tärkeä. Tämä tekee meidät vanhemmat onnellisiksi." (Haastateltava-3)

Monille perheille päiväkotit tarjosi ensimmäisen todellisen tunteen siitä, että he kuuluvat suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastateltavat kertoivat, että heidän lapsensa toimivat kotoutumisen "vitureina", sillä lasten kautta perheet oppivat suomalaisista tavoista ja rakensivat sosiaalisia suhteita.

"Lapset oppivat päiväkodissa uusia asioita, ja he haluavat kokeilla niitä kotona. He tuovat kotiin lauluja, uusia sanoja ja tapoja. Esimerkiksi itsenäisyyspäivänä kuuntelimme 'Maamme'-laulun, koska lapsi oppi siitä päiväkodissa." (Haastateltava-2)

Päiväkodin monikulttuurinen ilmapiiri auttoi perheitä ymmärtämään, että heidän oma kulttuurinsa on arvokas, mutta myös suomalaiset perinteet ovat tärkeitä kotoutumisen kannalta.

9.6.3 Uskonnolliset käytännöt ja niiden huomioiminen

Päiväkotit ottaa huomioon perheiden uskonnolliset valinnat ja mahdollistaa niiden huomioimisen arjessa. Uskonto oli monille haastateltaville tärkeä osa identiteettiä, ja he kokivat, että päiväkodit suhtautuivat asiaan joustavasti ja kunnioittavasti. Päiväkotit mahdollisti sen, että huoltajat voivat kertoa avoimesti toiveistaan esimerkiksi ruokavaliota ja juhlia koskien.

"Olin aluksi huolissani siitä, miten selittäisin, että lapseni ei syö sianlihaa eikä osallistu kirkollisiin tilaisuuksiin. Päiväkotit teki tästä helppoa - sain täyttää lomakkeen, johon kirjasin kaikki toiveeni." (Haastateltava-2)

"Ramadanista kerrottiin päiväkodissa muille lapsille. Tämä yllätti minut ja sai minut tuntemaan itseni hyväksytyksi." (Haastateltava-2)

Päiväkodin tapa antaa tilaa eri uskonnoille ja perinteille loi turvallisuuden tunnetta perheille ja helpotti kotoutumista.

9.6.4 Kuuluminen suomalaiseen yhteiskuntaan

Päiväkotit on ensimmäinen paikka, jossa monet maahanmuuttajaperheet kokevat kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastateltavat kokivat, että päiväkotit on usein ensimmäinen ja tärkein suomalainen yhteisö, johon perhe kuuluu. Monet huoltajat kertoivat, että päiväkodin henkilöstö oli heidän ensisijainen kontaktinsa suomalaiseen yhteiskuntaan.

"Päiväkoti oli meille kuin toinen koti, koska se oli paikka, jossa tunsimme olevamme osa yhteisöä." (Haastateltava-2)

"Suomalainen yhteiskunta on sulkeutunut, mutta päiväkodin kautta meillä oli vihdoin mahdollisuus tuntea olevamme osa tätä maata." (Haastateltava-1)

Useille perheille päiväkotitarjosi myös mahdollisuuden ymmärtää paremmin suomalaisia kasvatustapoja ja sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan.

"VASU-keskustelut auttoivat meitä ymmärtämään, miten Suomessa kasvatetaan lapsia ja miten meidän tulisi tukea lapsen itsenäisyyttä." (Haastateltava-3)

10 Tutkielman luotettavuus ja eettiset näkökulmat

Laadullisen tutkimuksen eettisyys perustuu tutkijan vastuuseen suhteessa tutkittaviin, tiedeyhteisöön ja yhteiskuntaan. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023, 12) määrittelee hyvän tieteellisen käytännön periaatteiksi rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. Tämä sisältää tiedonhankinnan, analyysin, raportoinnin sekä tutkimukseen osallistuvien oikeuksien suojaamisen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 156).

Hirsijärvi ym. (2009) mukaan tutkijan institutionaalinen asema tuo mukanaan erityisen vastuun, sillä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät muistuttavat arkielämän vuorovaikutusta, mutta tutkija ei toimi pelkkänä keskustelukumppanina, vaan hänellä on valta-asema aineiston tulkitsijana (Tuomi & Sarajärvi 2018, 147). Tämä tarkoittaa, että tutkijan on oltava tietoinen siitä, miten hänen valintansa vaikuttavat tutkimuksen osallistujille ja yhteiskunnalliselle keskustelulle (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155).

Tutkimuseettinen pohdinta alkaa jo tutkimusaiheen valinnasta. Mäkelän (1998) mukaan tutkimusaiheen valinta on eettinen kysymys, sillä se määrittää, millaista tietoa yhteiskunnassa tuotetaan ja kenen näkökulmat pääsevät kuuluviin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155). Tässä opinäytetyössä tutkimusaihe - varhaiskasvatuksen rooli maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa - valittiin sen yhteiskunnallisen merkityksen perusteella. Aihe on herkkä, sillä se liittyy maahanmuuttajaperheiden henkilökohtaisiin kokemuksiin, mikä tekee eettisestä harkinnasta entistä tärkeämpää.

Tutkimukseen osallistuvien oikeudet ja anonymiteetti ovat laadullisen tutkimuksen keskeisiä eettisiä kysymyksiä. Osallistujille on annettava riittävästi tietoa tutkimuksen tavoitteista, menetelmistä, mahdollisista riskeistä ja heidän oikeuksistaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155-156.) Tässä opinäytetyössä osallistujille toimitettiin kirjallinen ja suullinen informointi tutkimuksesta, ja heiltä pyydettiin suostumus ennen haastatteluiden toteuttamista. Osallistujilla

oli oikeus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman perusteluja. Lisäksi heille taattiin anonymiteetti: haastattelujen tallenteet ja litteroidut aineistot käsiteltiin siten, että yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa. Kaikki henkilötiedot, kuten nimet ja puhelinnumerot, poistettiin litteroinneista, ja analyysivaiheessa aineistoa käsiteltiin yleisellä tasolla ilman yksilöllisiä tunnisteita.

Tallenteiden käsittelyssä noudatettiin erityistä huolellisuutta. Kaikki äänitallenteet poistettiin puhelimesta opinnäytetyön analyysivaiheen jälkeen. Lisäksi kaikki WhatsAppin kautta käydyt yhteydenpidot, joissa sovittiin haastatteluista tai jaettiin tietoa, on poistettu. Puhelinnumerot ja muut henkilökohtaiset tiedot on poistettu kokonaisuudessaan.

Tutkimuksen eettisyys ei rajoitu pelkästään osallistujien anonymiteettiin, vaan se ulottuu myös siihen, miten aineistoa käytetään ja miten tutkija esittää tulkintansa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155). Hirsjärvi ym. (2009) huomauttavat, että laadullisen tutkimuksen avoimuus ja joustavuus voivat tuoda mukanaan tilanteita, joissa eettiset ongelmat nousevat esiin vasta tutkimusprosessin aikana (Tuomi & Sarajärvi 2018, 147). Tästä syystä eettinen arviointi oli jatkuva prosessi tämän opinnäytetyön kaikissa vaiheissa.

Haastattelujen aikana saadut tiedot on käännetty tekoälyn tukemien työkalujen avulla. Tekoälyn käyttövaiheessa mitään henkilökohtaisia tietoja ei ole käytetty. Osallistujilta saadut tiedot on käsitelty anonymisti ilman henkilökohtaisten tietojen paljastamista. Opinnäytetyösämme käytetyt tekoälyteknologiat on käytetty tietoturva- ja yksityisyysuojastandardien mukaisesti.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia voivat olla esimerkiksi tutkimustulosten tarkoituksellinen vääristely, puutteellinen viittaaminen aiempiin tutkimuksiin tai muiden tutkijoiden osuuden vähättely. Plagiointi tarkoittaa toisen työn tai tutkimusideoiden luvatta käyttöä ilman asianmukaista viittausta, mikä rikkoo alkuperäisen tekijän oikeuksia. Se voi olla joko suora kopiointi tai sisällön muokkaaminen ilman lähteen ilmoittamista. (TENK 2023, 17.) Tässä opinnäytetyössä noudatettiin tieteellistä rehellisyyttä siten, että analyysi perustui aineistoon, eikä tutkijan omiin ennakko-oletuksiin. Kaikki teoreettiset viittaukset ja aiemmat tutkimukset on asianmukaisesti mainittu ja lähteistetty. Lisäksi tutkimuksen raportoinnissa on pyritty varmistamaan, että tulokset esitetään mahdollisimman läpinäkyvästi. Tutkijan on tärkeää tunnistaa omat lähtökohdansa ja mahdollinen vaikutuksensa aineistoon.

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet sisältävät luotettavuuden, rehellisyyden, arvostuksen ja vastuunkantamisen (TENK 2023, 12). Laadullisen tutkimuksen luotettavuus on monitahoinen käsite, jota ei voida arvioida yhtenäisin kriteerein, koska laadullisen tutkimuksen kenttä koostuu useista erilaisista tutkimusperinteistä. Luotettavuuskeskustelussa nousevat usein esiin kysymykset totuudesta, objektiivisuudesta ja tiedon paikkansapitävyydestä. Laadullisessa tutkimuksessa totuus ei ole yksiselitteinen käsite, vaan se voidaan ymmärtää eri

tavoin riippuen tutkimuksen teoreettisesta lähtökohdasta. Totuusteoriat, kuten korrespondenssiteoria, koherenssiteoria ja pragmaattinen totuusteoria, määrittelevät eri tavoin, mitä pidetään oikeana tai luotettavana tietona. Laadullisessa tutkimuksessa keskeistä on erityisesti se, että tutkijan on tiedostettava, miten hänen omat ennakkokäsityksensä ja tutkimusasetelmaansa vaikuttavat aineiston tulkintaan. Koska laadullinen tutkimus perustuu usein tutkijan subjektiivisiin havaintoihin ja tulkintoihin, objektiivisen totuuden tavoittelu sellaisenaan ei ole mahdollista. Sen sijaan tutkimuksen luotettavuus edellyttää läpinäkyvyyttä, kriittistä reflektiota ja metodologista tarkkuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 158-160.)

Metodikirjallisuudessa luotettavuutta arvioidaan usein validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Validiteetti tarkoittaa, että tutkimus tarkastelee juuri sitä ilmiötä, mitä sen on tarkoitus tutkia, kun taas reliabiliteetti viittaa tutkimustulosten johdonmukaisuuteen ja toistettavuuteen. Näitä käsitteitä on kuitenkin kritisoitu, sillä ne on kehitetty määrällistä tutkimusta varten, eivätkä ne aina sovellu laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 158-163).

Tässä opinnäytetyössä luotettavuutta vahvistettiin huolellisella aineiston analyysillä ja tutkimuksen läpinäkyvällä raportoinnilla. Aineistonkeruu ja analyysi kuvattiin yksityiskohtaisesti, jotta tutkimuksen kulku olisi mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen. Tutkimuksen eettisyyden lisäksi huomioimme myös puolueettomuuden kysymyksen, sillä laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää tunnistaa, miten tutkijan tausta, arvot ja aiemmat kokemukset voivat vaikuttaa tulkintoihin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160). Vaikka tutkimusaihe on meille henkilökohtaisesti läheinen, sillä meillä on maahanmuuttajatausta ja kokemusta varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten vanhempina, olemme tietoisesti pyrkineet lähestymään tutkimusta mahdollisimman neutraalisti ja objektiivisesti. Olemme välttäneet omien näkemystemme ja mielihajastamistamme heijastamista ja muodostaneet johtopäätökset yksinomaan aineiston ja Heckmanin kotoutumismallin pohjalta. Tämä reflektiivinen lähestymistapa on auttanut varmistamaan, että tutkimuksen luotettavuus ei perustu vain tutkijan subjektiiviseen näkemykseen, vaan se rakentuu systemaattisen analyysin ja teoreettisen viitekehyksen varaan.

11 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella varhaiskasvatuksen merkitystä maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa Suomessa huoltajien näkökulmasta. Opinnäytetyön keskeinen kysymys oli: Miten varhaiskasvatus tukee maahanmuuttajaperheiden kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan? Haastattelujen perusteella varhaiskasvatuksen rooli kotoutumisessa on monitahoinen ja ulottuu kielen oppimisesta sosiaalisiin suhteisiin ja kulttuuriseen sopeutumiseen.

Heckmannin kulttuurisen kotoutumisen osalta opinnäytetyömme osoitti, että varhaiskasvatus tarjoaa maahanmuuttajaperheille ensimmäisen konkreettisen kontaktin suomalaiseen kasvatukseen ja arkeen. Lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen mahdollistaa suomen kielen oppimisen luonnollisessa vuorovaikutuksessa, mutta myös huoltajat hyötyvät tästä kielitaidon kehittyessä päiväkotiympäristön kautta. Haastattelut osoittivat, että päivittäiset keskustelut päiväkodin henkilökunnan kanssa auttavat huoltajia omaksumaan uusia sanoja ja ilmaisutapoja, sekä ymmärtämään suomalaista kasvatustapaa ja yhteiskunnallisia normeja. Päiväkodit tukevat lisäksi monikielisyyttä ja rohkaisevat huoltajia säilyttämään oman äidinkielen, mikä on keskeistä lasten kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehitykselle. Tämä on linjassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 32) kanssa, jossa kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana ja varhaiskasvatuksessa arvostetaan moninaista kulttuuriperintöä, edistäen näin kulttuurisesti kestävästä kehityksestä ja yhteisön monimuotoisuutta. Tämä myös vahvistaa opinnäytetyömme tuloksia.

Tämä havainto tukee myös Rätty, Lassila, Pirinen ja Saraste (2021) teoksessaan esittämää näkemystä, jossa korostetaan varhaiskasvatuksen keskeistä roolia maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa. Teoksen mukaan varhaiskasvatus ei ainoastaan tarjoa ensikosketusta suomalaiseen yhteiskuntaan, vaan se myös edistää sosiaalisten suhteiden ja kulttuurisen ymmärryksen kehittymistä, mikä on linjassa haastatteluaineiston kanssa. Erityisesti päiväkodin monikulttuurinen ympäristö ja kielitaitoon keskittyminen auttavat vahvistamaan sekä lasten että huoltajien kykyä kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan tehokkaammin (Rätty ym. 2021, 24-26).

Aikaisemmissa tutkimuksissa, kuten Turtiainen ym. (2015, 68-70) tutkimuksessa, on korostettu varhaiskasvatuksen roolia maahanmuuttajalasten sosiaalisten ja kielellisten taitojen kehittämisessä. Meidän tutkimuksemme vahvistaa näitä löydöksiä, osoittaen, kuinka varhaiskasvatus tukee maahanmuuttajaperheiden sosiaalista integraatiota ja kulttuurista sopeutumista. Heckmannin kulttuurinen kotoutuminen -käsitteen mukaisesti, varhaiskasvatus tarjoaa maahanmuuttajaperheille ensimmäisen konkreettisen kosketuspinnan suomalaiseen kulttuuriin ja arkielämään, mikä edistää sujuvaa kulttuurista sopeutumista.

Heckmannin vuorovaikutuksellinen kotoutuminen -näkökulmasta tarkasteltaessa päiväkodit tarjoavat sosiaalisten suhteiden luomisen mahdollisuuksia. Päiväkoti toimii alustana, jossa maahanmuuttajaperheet voivat kohdata muita huoltajia, mutta haastattelujen perusteella suomalaisten huoltajien kanssa solmitut suhteet jäivät usein pinnallisiksi. Päiväkodin järjestämät tapahtumat, kuten kevätjuhlat ja isänpäivän vietto, tarjoavat maahanmuuttajaperheille ensikokemuksia suomalaisista perinteistä ja vahvistavat osallisuuden tunnetta. Yksi keskeinen havainto oli, että lasten kautta huoltajat pääsevät osaksi yhteiskuntaa ja oppivat uusia arjen tapoja. Tämä tukee Arttijeffin (2015, 17-18) havaintoja siitä, kuinka perheille suunnatut

tapahtumat ja vanhempainillat tarjoavat foorumin, jossa huoltajat voivat tutustua toisiinsa riippumatta kielitaustasta

Identifioivan kotoutumisen osalta opinnäytetyö osoitti, että varhaiskasvatus tukee huoltajien tuntemusta suomalaisen yhteiskunnan jäsenyyden rakentumisesta. Monet haastateltavat kokivat, että päiväkodin monikulttuurinen ilmapiiri lisäsi huoltajien tunnetta siitä, että heidän taustansa ja kulttuurinsa on arvokas. Esimerkiksi se, että päiväkodeissa huomioidaan eri uskonnot ja juhlaperinteet, loi turvallisuuden tunnetta huoltajille. Identifioiva kotoutuminen näkyi myös siten, että huoltajat kokivat olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa erityisesti silloin, kun he osallistuivat päiväkodin tapahtumiin tai keskusteluihin henkilökunnan kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 34) korostavatkin kulttuurisen moninaisuuden tunnustamisen tärkeyttä ja varhaiskasvatuksen roolia perheiden kotoutumisprosessin tukemisessa.

Friedrich Heckmannin mukaan kotoutuminen jakautuu neljään ulottuvuuteen: rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen. Tässä opinnäytetyössä keskityttiin pääasiassa kulttuuriseen, vuorovaikutukselliseen ja identifioivaan kotoutumiseen, kun taas rakenteellinen kotoutuminen jäi haastattelukysymyksissä vähemmälle huomiolle. Rakenteellinen kotoutuminen viittaa maahanmuuttajien asemaan yhteiskunnan keskeisissä instituutioissa, kuten työmarkkinoilla, koulutusjärjestelmässä ja terveydenhuollossa. Opinnäytetyön edetessä havaittiin, että varhaiskasvatuksen vaikutus huoltajien rakenteelliseen kotoutumiseen on merkittävä, sillä päiväkotitoiminta tarjoaa maahanmuuttajahuoltajille mahdollisuuden järjestää aikataulunsa joustavammin ja osallistua työelämään tai koulutukseen. Vaikka varhaiskasvatus ei suoraan työllistä huoltajia, se luo edellytykset työelämään siirtymiselle, sillä lasten päivähoidon mahdollistaa huoltajille enemmän aikaa ammatilliseen kehittymiseen ja taloudellisen itsenäisyyden tavoitteluun. Tämä teema jäi opinnäytetyössä osittain käsittelemättä, mutta jatkotutkimus voisi syventää ymmärrystä siitä, miten varhaiskasvatus tukee perheiden taloudellista ja ammatillista asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Yksi opinnäytetyön yllättävistä havainnoista oli, että ruotsin kielen oppimiseen kannustaminen ei välttämättä tue kaikkien maahanmuuttajien kotoutumista, vaan voi jopa hidastaa heidän kotoutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä havainto korostaa tarvetta tutkia tarkemmin ruotsin kielen roolia kotoutumisprosessissa. Suomessa maahanmuuttajille tarjotaan usein mahdollisuus oppia joko suomea tai ruotsia, mutta on epäselvää, miten kielen valinta vaikuttaa heidän pitkän aikavälin kotoutumiseensa.

Saimme opinnäytetyöstämme palautetta työelämä kumppanilta. Työelämän kumppanin palaute vahvistaa opinnäytetyömme merkityksen varhaiskasvatuksen ja maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen näkökulmasta. Saadun palautteen perusteella opinnäytetyömme on tuonut esiin varhaiskasvatuksen roolin perheiden osallisuuden ja kotoutumisen edistämässä sekä

lasten ystävyysuhteiden tukemisessa. Lisäksi työelämän kumppani korosti prosessin aikana tehtyä sensitiivistä lähestymistapaa perheiden kohtaamisessa sekä opinnäytetyöntekijän itsestä ja määrätietoista työskentelyä.

Kaiken kaikkiaan tämä opinnäytetyö osoitti, että varhaiskasvatus toimii keskeisenä kotouttamisen tukijana. Se ei ainoastaan tue lasten kehitystä, vaan tarjoaa myös huoltajille mahdollisuuden kielitaidon kehittämiseen, sosiaalisten suhteiden rakentamiseen ja suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymiseen.

12 Pohdinta

Opinnäytetyössä tarkasteltiin varhaiskasvatuksen roolia maahanmuuttajaperheiden kotoutumisprosessissa erityisesti huoltajien näkökulmasta. Tulokset osoittivat, että varhaiskasvatus ei ainoastaan tue lasten kehitystä, vaan toimii myös huoltajille tärkeänä yhteytenä suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastattelujen perusteella havaittiin, että varhaiskasvatus edistää kotoutumista monin tavoin, kuten kielen oppimisen tukemisella, sosiaalisten verkostojen rakentamisella ja yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumisen mahdollistamisella.

Huoltajat, joiden lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen, kokevat palvelun edistävän perheen kotoutumista monella tasolla. Varhaiskasvatuksen kautta he saavat tietoa suomalaisista kasvatustavoista, vertaistukea muilta huoltajilta sekä mahdollisuuden kehittää kielitaitoaan. Erityisesti päiväkotihenkilökunnan merkitys huoltajien kotoutumisprosessissa korostui haastatteluissa. Hyvä vuorovaikutus ja luottamukselliset suhteet tukivat huoltajien osallisuutta ja sopeutumista uuteen kulttuuriin.

Samalla opinnäytetyö toi esiin haasteita, joita huoltajat kohtaavat varhaiskasvatukseen osallistumisessa. Kulttuurierot, kielimuuri ja tiedonpuute voivat rajoittaa huoltajien mahdollisuuksia hyödyntää varhaiskasvatuksen tarjoamia mahdollisuuksia täysimääräisesti. Vaikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa korostetaan inklusiivisuutta ja yhdenvertaisuutta, käytännön tasolla maahanmuuttajaperheiden tarpeisiin vastaaminen voi olla vaihtelevaa.

Haastatteluissa havaittiin, että keskustelut olivat syvällisempiä, kun ne käytiin haastateltavan omalla äidinkielellä. Esimerkiksi suomen tai englannin kielellä käydyt haastattelut saattoivat jäädä pinnallisemmiksi, koska kaikki haastateltavat eivät pystyneet ilmaisemaan ajatuksiaan yhtä syvällisesti vieraalla kielellä. Tulkkauksen prosessi olisi voinut parantaa haastattelujen laatua, mutta se olisi samalla vaatinut enemmän aikaa ja resursseja.

Opinnäytetyö osoitti, että varhaiskasvatus on tärkeä osa maahanmuuttajaperheiden kotoutumista, mutta se ei yksin riitä. Jatkossa voitaisiin tarkastella, miten varhaiskasvatuksen roolia voitaisiin entisestään vahvistaa kotouttamisprosessissa. Esimerkiksi erilaisten perheille

suunnattujen tukipalveluiden kehittäminen varhaiskasvatuksen yhteyteen voisi edistää maahanmuuttajaperheiden osallisuutta ja tukea heidän siirtymistään työmarkkinoille.

Tämä opinnäytetyö loi pohjan varhaiskasvatuksen merkityksen ymmärtämiselle maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa. Jatkossa voitaisiin tutkia tarkemmin varhaiskasvatuksen ja työelämän välistä yhteyttä, ruotsin kielen vaikutusta kotoutumisessa sekä varhaiskasvatuksen kotouttamistyön kehittämistä. Lisäksi olisi hyödyllistä selvittää, miten eri kotoutumispalvelut voisivat tehdä enemmän yhteistyötä, jotta maahanmuuttajaperheiden tukeminen olisi kokonaisvaltaisempaa.

Opinnäytetyö vahvisti, että varhaiskasvatus on keskeinen kotoutumista edistävä tekijä, mutta sen vaikutukset ulottuvat pidemmälle kuin vain lapsen kehitykseen. Varhaiskasvatuksen kotouttamistyötä on syytä tarkastella jatkossa entistä laajemmin ja syvällisemmin, jotta sen potentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisessa.

Lähteet

- Alila, K. & Kronqvist, E. 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020: Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Yliopistopainon kirjamyynä
- Arttijeffer, M. 2015. Yhteistyötä ilman yhteistä kieltä. Lapin yliopisto. Viitattu 11.1.2024. [pro gradu tutkielma Arttijeffer.pdf](#)
- EC.Europa.eu, 2023. Migration and migrant population statistics. Viitattu 11.1.2025. [Migration and migrant population statistics - Statistics Explained](#)
- Eerola, P., Repo, K., Alasuutari, M., Karila, K. & Lammi-Taskula, J. 2022. Lastenhoidon ja varhaiskasvatuksen monet polut: Lasten, perheiden ja politiikan näkökulmia. Helsinki: Gaudeamus.
- Heckmann, F., 2006. Integration and Integration Policies IMISCOE Network Feasibility Study. Bamberg: Institute at the University of Bamberg. Viitattu 11.1.2025. <https://www.efms.uni-bamberg.de/pdf/INTPOL%20Final%20Paper.pdf>.
- International Organization for Migration (IOM) 2024. World Migration Report 2024. Geneva: IOM. Viitattu 11.1.2025. https://www.developmentaid.org/api/frontend/cms/file/2024/05/pub2023-047-l-world-migration-report-2024_0.pdf
- Jyväskylän yliopisto 2024. Laadullinen tutkimus. Viitattu 6.12.2024. [Laadullinen tutkimus](#)
- Kerkkänen, H., 2020. Kotoutuminen tapahtuu aina paikallistasolla. Teoksessa: Siirtolaisuusinstituutti (toim.), Siirtolaisuus - Migration Journal, 46(4), ss. 6-9. Helsinki: Siirtolaisuusinstituutti. Viitattu 12.1.2025. [Vol 46 Nro 4 \(2020\) - pdf](#)
- Kielilaki 423/2003. Viitattu 13.1.2025. [Kielilaki 423/2003 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)
- Kotoutuminen.fi. 2024. Viranomaisten tehtävät. Paikallinen kotoutumistyö on poikkihallinnollista. Viitattu 7.12.2024. <https://kotoutuminen.fi/keskeiset-kasitteet>
- Laki kotoutumisen edistämisestä 1385/2010. Viitattu 15.1.2025. [Kumottu säädös Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)
- Martikainen, T., Haikkola, L., Martikainen, T. & Haikkola, L. 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Opetushallitus, 2025. Tietoa varhaiskasvatuksesta maahanmuuttotilaisille vanhemmille ja huoltajille. Viitattu 5.1.2025. [Tietoa varhaiskasvatuksesta maahanmuuttotilaisille vanhemmille ja huoltajille | Opetushallitus](#)
- Pihakivi, S. & Varhaiskasvatusverkoston jäsenet 2022. Varhaiskasvatusalan ammattilaisen opas. Helsinki: Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL. Viitattu 19.1.2025. [Varhaiskasvatus-2022.pdf](#)
- Rekinen, J., 2006. Opas monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen. Kaleva. Viitattu 4.1.2025. [Opas monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen | Kaleva](#)
- Romijn, B., 2021. Cultural Inclusion in Early Childhood and Primary Education: Intercultural Professional Development to Support the Integration of Immigrant and Minority Families. PhD Dissertation, Utrecht University. Viitattu 11.5.2025 [dissertation bodine romijn - 61012dcff2ed3.pdf](#)

Räty, M., Lassila, L., Pirinen, A., Saraste, S., Altundas, I., Arkoma, H., . . . Sciences, L. U. o. A. 2021. Monikulttuurinen perhetyö varhaiskasvatuksessa - käytännön työkaluja ja esimerkkejä. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.2.2025. [Laurea Julkaisut 170.pdf](#)

Saukkonen, P. 2020. Suomi omaksi kodiksi: Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Helsinki: Gaudeamus.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Viitattu 18.1.2025. [Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa - PDF Ilmainen lataus](#)

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020: Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Viitattu 18.1.2025. [Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Varhaiskasvatus vuoteen 2020 Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti - PDF Free Download](#)

Talentia 2025. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva. Viitattu 3.3.2025. [Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva | Talentia](#)

Tilastokeskus 2024. Varhaiskasvatukseen osallistui 235 300 lasta vuonna 2023. Viitattu 18.1.2025. [Varhaiskasvatukseen osallistui 235 300 lasta vuonna 2023 | Tilastokeskus](#)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuononen, M., 2021. Varhaiskasvatukseen osallistuminen yleistyy nopeasti Suomessa ja kansainvälisesti. Tilastokeskus. Viitattu 6.1.2025. [Varhaiskasvatukseen osallistuminen yleistyy nopeasti Suomessa ja kansainvälisesti | Tieto&trendit](#)

Turtiainen, K. & Hiitola, J. 2015. Varhaisen tuen palvelut maahanmuuttajataustaisille perheille: Ammattilaisten ja perheiden kokemuksia. Viitattu 02.2. 2025. [TEM-jul 68 2015 web 17112015.pdf](#).

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 26.1.2025. [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#)

Ulkomaalaislaki 301/2004. Viitattu 13.1.2025. [Ulkomaalaislaki 301/2004 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Varhaiskasvatuksen sosionomi 2025. Viitattu 2.2.2025. [Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva | Talentia](#)

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 18.1.2025. [Varhaiskasvatuslaki 540/2018 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022. Opetushallitus. Viitattu 5.12.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Varhaiskasvatukseen osallistuvien maahanmuuttajalasten kielet	16
Kuvio 2: Tilastukeskus, varhaiskasvatus	17

Taulukot

Taulukko 1:Kulttuurinen kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä.....	32
Taulukko 2:Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä	33
Taulukko 3:Identifioiva kotoutuminen varhaiskasvatuksessa: huoltajien näkemyksiä	35

Liitteet

Liite 1: Suostumus suomeksi	59
Liite 2: Saatekirje suomeksi.....	60
Liite 3: Saatekirje englanniksi	61
Liite 4: Kyselypohja suomeksi.....	62
Liite 5: Kyselypohja englanniksi	64

Liite 1: Suostumus suomeksi

Sosiaali-alan koulutusohjelma, Tikkurilan kampus

SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISEEN

Opinnäytetyö toteutetaan noudattaen tutkimuseettisen neuvottelukunnan määrittelemää hyvää tieteellistä käytäntöä (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012). Olen saanut kirjallista tietoa opinnäytetyön sääntöistä, sen tavoitteista sekä nähnyt opinnäytetyöhön liittyvän haastattelurungon (ks. lopussa). Opinnäytetyön työkuppani on Helsingin kaupunki, ja työ toteutetaan heidän kanssaan yhteistyössä.

Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan opinnäytetyön haastatteluun. Henkilötietoja ei kerätä, joten tutkimusrekisteriä ei synny. Antamiani vastauksia ei voi yhdistää minuun jälkikäteen opinnäytetyön kirjallisessa tuotoksessa. Kaikki vastaustiedot ovat luottamuksellisia. Minulle on selvitetty opinnäytetyön tarkoitus ja siinä käytettävät tiedonkeruun (kuten haastattelu/videointi/valokuvaaminen/ääninauhointeet) ja tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen ei aiheuta minulle minikäänlaisia kustannuksia.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja haastattelussa antamiani tietoja ja tiedonkeruussa saatua materiaalia (kuten videointi/valokuvaaminen/ääninauhointeet) käytetään kyseisen opinnäytetyön tarpeisiin sekä sen loppuraportointiin/esittämiseen. Voin halutessani keskeyttää opinnäytetyöhön osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni.

Päiväys ja paikka _____

Opinnäytetyöhön osallistuvan haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Opinnäytetyön tekijän/tekijöiden allekirjoitus ja nimenselvennys

Zeynel Dogan

Gulizar Dogan

(Vastaajien tiedot eivät tule näkyviin, suostumuslomakkeet kansioidaan ja säilytetään lukitussa tilassa Laureassa)

LIITTEENÄ

1. Tutkimushaastattelurunko
2. Tiedote haastatteluun osallistuville

Liite 2: Saatekirje suomeksi

Sosiaalialan koulutusohjelma, Tikkurilan kampus

Tiedote haastatteluun osallistuville

Hyvä vastaanottaja,

Olemme sosionomiopiskelijoita, ja suoritamme opinnäytetyötämme aiheesta "**Varhaiskasvatuksen merkitys maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa suomalaisessa yhteiskunnassa**" yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, miten varhaiskasvatus voi tukea maahanmuuttajaperheiden kotoutumista ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Työmme perustuu laadulliseen tutkimukseen, jossa käytän puolistrukturoituja haastatteluja aineistonkeruumenetelmänä.

Teille on toimitettu kirjallista tietoa opinnäytetyömme sisällöstä, sen tavoitteista ja käytettävistä tiedonkeruumenetelmistä. Lisäksi olemme toimittaneet nähtäväksi haastattelurungon, joka antaa käsityksen haastattelun kulusta ja siihen liittyvistä kysymyksistä.

Kaikki tutkimukseen liittyvät tiedot käsitellään luottamuksellisesti, ja haastattelussa antamianne vastauksia ei voida yhdistää henkilöllisyyteenne. Osallistuminen on täysin vapaaehtoista, ja voitte halutessanne keskeyttää osallistumisenne milloin tahansa ilman perusteluja. Haastattelut nauhoitetaan analysointia varten, mutta nauhoitteet käsitellään nimettömästi ja hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Mikäli teillä on kysyttävää tutkimuksesta tai osallistumisesta, vastaan mielelläni. Kiitän etukäteen arvokkaasta panoksestanne tutkimukseni onnistumiseen.

Ystävällisin terveisin,

Zeynel Dogan Zeynel.dogan@student.laurea.fi

Gulizar Dogan. gulizar.dogan@student.laurea.fi

Liite 3: Saatekirje englanniksi

Sosiaalialan koulutusohjelma, Tikkurilan kampus

|

Information for Interview Participants

Dear Participant,

I am a student of Social Services, conducting my thesis titled '**The Role of Early Childhood Education in the Integration of Immigrant Families into Finnish Society**,' in collaboration with the City of Helsinki.

The aim of my thesis is to explore how early childhood education can support the integration and inclusion of immigrant families into Finnish society. My research is based on a qualitative approach, using semi-structured interviews as the primary method of data collection.

You have been provided with written information about the content of my thesis, its objectives, and the data collection methods involved. Additionally, I have shared the interview guide with you to provide an understanding of the structure of the interview and the topics that will be covered.

All information related to this study will be treated confidentially, and your responses in the interview will not be linked to your identity. Participation is entirely voluntary, and you are free to withdraw from the study at any time without providing a reason. Interviews will be recorded for analysis purposes, but the recordings will be anonymized and securely deleted after the study is completed.

If you have any questions about the research or your participation, please feel free to contact us. Thank you in advance for your valuable contribution to the success of my thesis.

Best regards,

Zeynel Dogan   Zeynel.dogan@student.laurea.fi

Gulizar Dogan   gulizar.dogan@student.laurea.fi

Liite 4: Kyselypohja suomeksi

Haastattelurunko

1. *Kulttuurinen kotoutuminen*

- Miten varhaiskasvatus on tukenut perheenne suomen oppimista? Voitteko jakaa esimerkkejä uusista sanoista tai ilmauksista, joita olette oppineet henkilökunnan kanssa käydyissä keskusteluissa?
  - Oletteko saaneet vinkkejä tai ohjeita lapsenne kielellisen kehityksen tukemiseksi kotona?
  - Onko varhaiskasvatus auttanut teitä ymmärtämään suomalaisia tapoja, juhlia tai arjen käytäntöjä? Voitteko kertoa esimerkkejä?
  - Oletteko ottaneet käyttöönne päiväkodissa käytettyjä varusteita tai tapoja, kuten ulkoiluhousuja, kaulureita tai uusia ruokareseptejä? Miten tämä on vaikuttanut perheenne arkeen?
  - Oletteko huomanneet, että lapsenne päiväkodissa oppimat laulut tai leikit ovat lisänneet perheenne yhteisöllisyyttä?
-

2. *Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen*

- Kuinka paljon aikaa vietätte päiväkodissa lapsenne viemisen ja hakemisen yhteydessä? Miten nämä hetket ovat vaikuttaneet kokemukseenne päiväkodin arjesta?
- Oletteko osallistuneet päiväkodin järjestämiin tapahtumiin, kuten äitienpäivään, isänpäivään, kevätjuhlaan tai joulujuhlaan? Miten nämä tilaisuudet ovat vaikuttaneet tunteeseenne kuulua päiväkodin yhteisöön?
- Onko lapsenne saanut uusia kavereita varhaiskasvatuksen kautta? Oletteko itse tutustuneet muihin perheisiin päiväkodin yhteisissä tilaisuuksissa?
- Oletteko saaneet varhaiskasvatuksen kautta tukea tai ohjausta muilta yhteiskunnan palveluilta, kuten neuvolalta, kirjastoilta tai erityisopettajilta?

---

3. Identifioiva kotoutuminen

- Miten varhaiskasvatus on tukenut perheenne kulttuurista identiteettiä ja arvoja?
- Koetteko, että päiväkodissa kunnioitetaan ja tuetaan lapsenne äidinkieltä ja kulttuuritaustaa? Millaisia tunteita tämä herättää teissä?
- Miten varhaiskasvatus on vaikuttanut tunteeseenne kuulua suomalaiseen yhteisöön?
- Oletteko kokeneet, että varhaiskasvatus on auttanut lastanne löytämään paikkansa yhteisössä ja vahvistanut hänen itsetuntoaan?

Liite 5: Kyselypohja englanniksi

Interview Framework

1. Cultural Integration

- How has early childhood education supported your family's learning of Finnish? Could you share examples of new words or expressions you have learned in discussions with the staff?
  - Have you received tips or advice on how to support your child's language development at home?
  - Has early childhood education helped you understand Finnish customs, celebrations, or everyday practices better? Could you give examples?
  - Have you adopted any items or practices used in the daycare, such as outdoor pants, neck warmers, or new recipes? How has this influenced your family's daily life?
  - Have you noticed that the songs or games your child learned at daycare have strengthened your family's sense of togetherness?
-

2. Interactive Integraation

- How much time do you spend at the daycare when dropping off or picking up your child? How have these moments affected your experience of daycare life?
  - Have you participated in events organized by the daycare, such as Mother's Day, Father's Day, spring celebrations, or Christmas parties? How have these events influenced your feeling of belonging to the daycare community?
  - Has your child made new friends through early childhood education? Have you had the opportunity to meet other parents or families during daycare events?
  - Have you received support or guidance from other public services through the daycare, such as family counseling, child health clinics, libraries, or special education teachers?
-

3. Identificational Integration

- How has early childhood education supported your family's cultural identity and values?
- Do you feel that your child's native language and cultural background are respected and supported in the daycare? How does this make you feel as a family?
- How has early childhood education affected your sense of belonging to the Finnish community?
- Have you experienced that early childhood education has helped your child find their place in the community and strengthened their self-confidence?